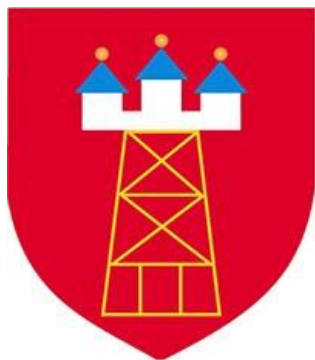

**DIAGNOZA SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ I
ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNEJ GMINY ROZPRZA**

Spis treści

1.	WSTĘP	3
2.	WYMIAR SPOŁECZNY	5
2.1.	Demografia	5
2.1.1.	Ludność.....	5
2.1.2.	Struktura wiekowa mieszkańców	7
2.1.3.	Ruch naturalny ludności i przyrost naturalny.....	11
2.1.4.	Migracje.....	15
2.2.	Edukacja i wychowanie.....	17
2.3.	Opieka i usługi społeczne	24
2.4.	Sytuacja mieszkaniowa.....	28
2.5.	Bezpieczeństwo mieszkańców (w tym bezpieczeństwo zdrowotne)	29
2.6.	Kultura, sport i rekreacja	32
2.7.	Aktywność i integracja społeczna mieszkańców	35
2.8.	Podsumowanie	40
3.	WYMIAR GOSPODARCZY	41
3.1.	Rolnictwo.....	41
3.2.	Przedsiębiorczość	43
3.3.	Rynek pracy	46
3.4.	Bezrobocie	50
3.5.	Podsumowanie.....	52
4.	WYMIAR PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWY.....	53
4.1.	Uwarunkowania przestrzenne w gminie.....	53
4.1.1.	Układ przestrzenno-administracyjny gminy.....	53
4.1.2.	System komunikacyjny i układ drogowy	54
4.1.3.	Powiązania funkcjonalne z innymi ośrodkami	58
4.1.4.	Struktura użytkowa i własnościowa terenów Rozpry	59
4.1.5.	Stosowanie instrumentów planowania przestrzennego w Gminie.....	60
4.2.	Infrastruktura techniczna Gminy	63
4.2.1.	Infrastruktura i gospodarka wodno-ściekowa.....	63
4.2.2.	Infrastruktura i gospodarka odpadami.....	65
4.2.3.	Infrastruktura gazowa i elektroenergetyczna	67
4.2.4.	Infrastruktura telekomunikacyjna i internet	67
4.2.5.	Infrastruktura drogowa	68
4.3.	Uwarunkowania środowiskowe Rozpry.....	69

4.3.1. Sieć hydrograficzna. Gleby	69
4.3.2. Tereny zielone i formy ochrony przyrody.....	69
4.4. Podsumowanie	70

1. WSTĘP

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie syntetycznej diagnozy społeczno-gospodarczej i środowiskowo-przestrzennej gminy Rozprza na potrzeby **opracowania strategii rozwoju Gminy na lata 2021-2030**. Diagnoza wykorzystuje podstawowe dane statystyczne i porusza jedynie wybrane, **najważniejsze dla rozwoju gminy Rozprza zagadnienia**.

Zakres czasowy opracowania obejmuje - co do zasady lata **2015-2019**¹, jednakże tam, gdzie było to możliwe wykorzystano najbardziej aktualne na dzień sporządzenia opracowania informacje. W przypadku procesów demograficznych rozszerzono zakres czasowy diagnozy na lata 2009-2019.

Dane wykorzystane do analizy pochodzą przede wszystkim ze **źródeł pierwotnych i są pozyskane z krajowej statystyki publicznej** (Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego) i zasobów informacyjnych Gminy. Do analizy porównawczej wykorzystano oprócz danych z Banku Danych Lokalnych również dane gromadzone w Monitorze Rozwoju Lokalnego² - narzędziu Związku Miast Polskich, pozwalającym na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy w czasie i w relacji do innych gmin o podobnej funkcji w strukturze osiedleńczej kraju.

Ważnym punktem odniesienia w analizie danych, w tym formułowaniu wniosków, były dane dotyczące Piotrkowa Trybunalskiego (jako miasta subregionalnego - rdzenia obszaru funkcjonalnego) oraz obszaru powiatu piotrkowskiego, a także gmin konkurencyjnych (tj. gmin **Gorzkowice i Łęki Szlacheckie**), położonych w powiecie piotrkowskim i pełniących podobną do Rozprzy funkcję w strukturze osiedleńczej kraju oraz gminy: Wola Krysztoporska i gminy miejsko-wiejskiej - Wolbórz.

Analiza danych statystycznych została uzupełniona **wywiadami z Wójtem Gminy Rozprza oraz pracownikami Urzędu Gminy**, a także ankietowymi **badaniami mieszkańców**.

Diagnozę Rozprzy przeprowadzono w trzech obszarach:

- ✚ **Obszarze społecznym** (obejmującym analizę procesów demograficznych, sektora edukacji i wychowania, aktywności i integracji społecznej mieszkańców, kultury, bezpieczeństwa (w tym zdrowotnego), mieszkalnictwa);
- ✚ **Obszarze gospodarczym** (obejmującym analizę rynku pracy, struktury gospodarczej, atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności gminy w skali regionu, przedsiębiorczości);
- ✚ **Obszarze środowiskowo-przestrzennym** (obejmującym charakterystykę najważniejszych aspektów środowiska przyrodniczego oraz jego ochrony, jakości powietrza oraz gospodarki wodno-kanalizacyjnej, gospodarki odpadami, energii,

---

¹ W statystyce publicznej na dzień opracowania diagnozy niedostępne były dane dotyczące 2020 r.

² <https://analizymonitorrozwoju.pl>

dostępności komunikacyjnej gminy i jej zagospodarowania przestrzennego, a także powiązań funkcjonalnych z innymi ośrodkami).

W dokumencie strategii gminy Rozprza na lata 2021-2030 zostaną zawarte główne wnioski z diagnozy ww. obszarów.

2. WYMIAR SPOŁECZNY

Diagnoza w wymiarze społecznym dotyczy jednego z kluczowych zasobów - zasobu ludzkiego, a także czynników warunkujących jego prawidłowy rozwój i funkcjonowanie. Liczba mieszkańców określonego terytorium i jej zmiany są podstawą dla kalkulowania aktualnego i prognozowania przyszłego popytu na usługi, infrastrukturę techniczną, nieruchomości mieszkaniowe i komercyjne, miejsca pracy. Sytuacja demograficzna wyznacza potencjalny zasób siły roboczej, a w konsekwencji zdolność do generowania podatków. Różnorodność, dostępność i jakość usług (nie tylko publicznych) oraz infrastruktury ma kluczowe znaczenie dla warunków życia mieszkańców, wpływając na atrakcyjność obszaru oraz decyzje osiedleńcze - zatrzymanie osób młodych i możliwość pozyskania nowych mieszkańców. Istotnymi czynnikami w procesie podejmowania decyzji osiedleńczych jest także poziom bezpieczeństwa (w tym zdrowotnego) mieszkańców oraz warunki dla budowania wspólnoty lokalnej i integracji społecznej mieszkańców.

2.1. Demografia

Rozwój każdej jednostki terytorialnej bazuje w głównej mierze na zasobach endogenicznych, wśród których kluczowe znaczenie ma kapitał ludzki. Na jego jakość tego zasobu wpływa szereg czynników, w tym m.in. stan i struktura ludności, ruch naturalny czy procesy migracyjne. Sytuacja demograficzna w znaczący sposób wpływa na możliwości rozwojowe gminy - starzenie się społeczeństwa, malejący przyrost naturalny czy depopulacja oddziałują się na liczbę osób zdolnych do podjęcia aktywności zawodowej, co z kolei bezpośrednio wpływa na jakość życia, zamożność mieszkańców i w konsekwencji zasobność gminy. Stabilna sytuacja demograficzna i zastępowalność pokoleń jest podstawą stabilnych finansów publicznych. Analiza obecnej struktury wieku lokalnej społeczności oraz obserwowanych trendów pozwala oszacować zmiany oczekiwane w przyszłości dotyczące popytu na usługi, infrastrukturę techniczną, nieruchomości mieszkaniowe i komercyjne, miejsca pracy.

2.1.1. Ludność

Sytuacja demograficzna Gminy jest stabilna, a liczba ludności ją zamieszkującej pozostaje na stałym poziomie (z niewielkimi wahaniami) od 2009 r. Na dzień 4 grudnia 2020 r. Gminę zamieszkiwało 12 206 osób (w tym 72 czasowo poza gminą), najwięcej w miejscowości Rozprza i Niechcice.

Tabela 1: Stan ludności w gminie Rozprza

Miejscowość	Liczba ludności	Miejscowość	Liczba ludności
Adolfinów	29	Łochyńsko	596
Bagno	123	Magdalena	177
Bazar	263	Mierzyn	612
Biała Róża	36	Milejowiec	315

Miejscowość	Liczba ludności	Miejscowość	Liczba ludności
Białocin	350	Milejów	497
Bogumiłów	69	Niechcice	1318
Bryzki	210	Nowa Wieś	283
Budy	134	Pieńki	72
Budy Pojarskie	25	Rajsko Duże	174
Cekanów	262	Rajsko Małe	239
Cieślin	158	Romanówka	226
Dzięciary	133	Rozprza	1648
Gieski	80	Stara Wieś	481
Ignaców	564	Stefanówka	28
Janówka	176	Straszów	398
Kęszyn	188	Straszówek	17
Kisiele	67	Świerszczyńsko	150
Kolonia Mierzyn	94	Truszczanek	155
Longinówka	627	Wola Niechcicka Stara	215
Lubień	423	Wroników	283
Łazy Duże	190	Zmożna Wola	121
Razem		12 206	

Źródło: dane własne Gminy Rozprza

W 2020 r gminę zamieszkiwało ponadto (oprócz osób zameldowanych na pobyt stały) **97 osób zameldowanych na pobyt czasowy**. **278** osób oczekiwało na wymeldowanie z Rozprzy (zameldowanie w innej gminie).

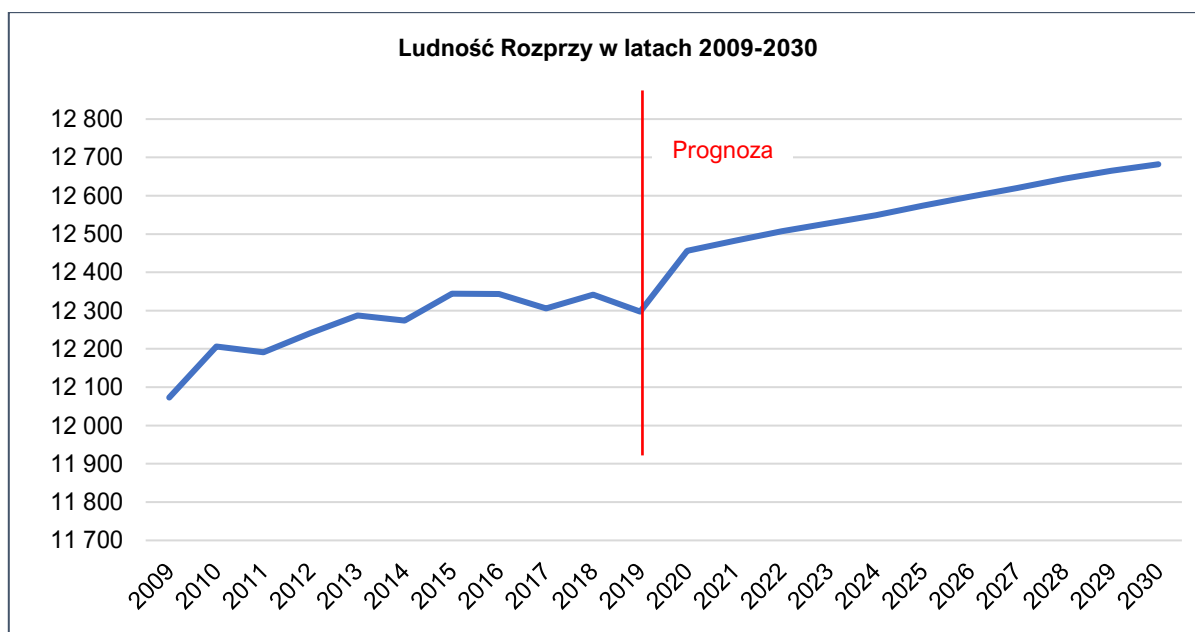
Od 2009 r. liczba mieszkańców Rozprzy wzrosła o **224 osoby** (zmiana na poziomie 1,85 punktu procentowego) i wyniosła w 2019 r. - 12.297 osób, co stanowi 16,82% mieszkańców powiatu piotrkowskiego. Sytuacja w zakresie zmiany liczby ludności w jest zbliżona do sytuacji w powiecie piotrkowskim, w którym w okresie 2009-2019 odnotowano wzrost liczby zamieszkującej go ludności o blisko 1 % (choć dynamika zmian jest w Rozprzy wyższa niż w powiecie).

Stabilną sytuację Rozprzy w zakresie liczby ludności ją zamieszkującej należy uznać za **zjawisko pozytywne**, tym bardziej, że prognozuje się utrzymanie wzrostowej tendencji dot. liczby ludności w Rozprzy do 2030 r.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2030 r. Rozprzę zamieszkiwać będzie 12 682 osoby, tj. o 3,13% więcej niż w 2019 r.

Zmiany liczby ludności w latach 2009-2019 i prognozy na lata 2020-2030 prezentuje poniższy wykres.

Wykres 1: Ludność Rozprzy w latach 2009-2019 i prognoza w latach 2020-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS -Bank Danych Lokalnych

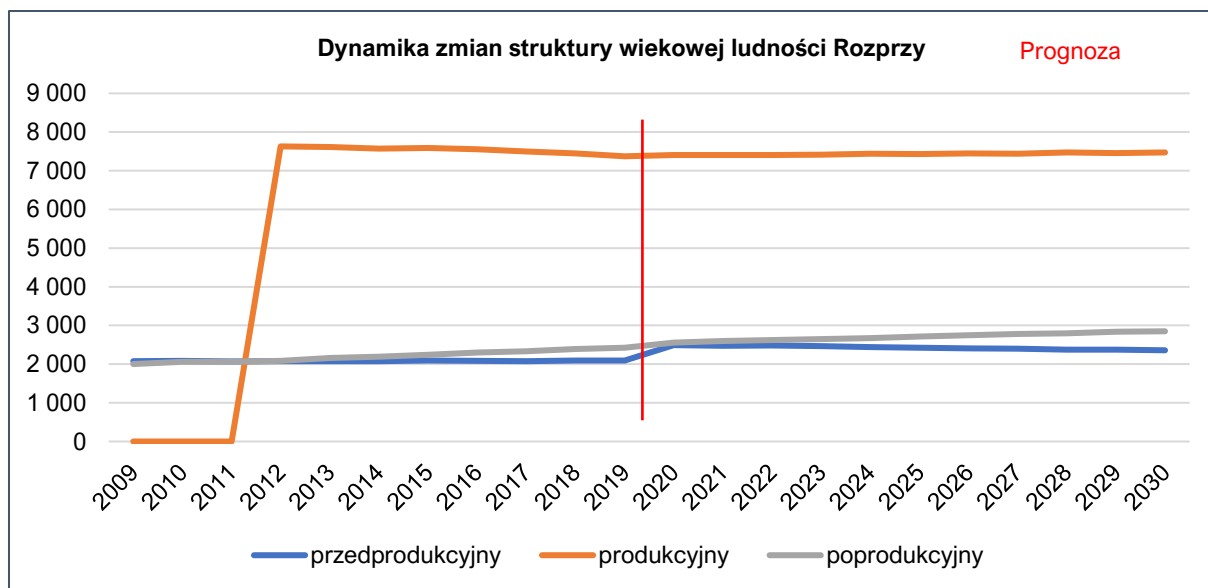
[opis alternatywny: wykres liniowy wskazujący stan ludności Rozprzy w latach 2009-2019 oraz prognozę demograficzną na lata 2020-2030]

2.1.2. Struktura wiekowa mieszkańców

Z punktu widzenia rozwoju społeczno-ekonomicznego oprócz liczby ludności istotna jest również **struktura wiekowa mieszkańców**. Istotność ta wynika z wieloaspektowych konsekwencji zmian w tym zakresie rzutujących w szczególności na wydolność systemu zabezpieczenia społecznego, funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia, równowagę na rynku pracy czy możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb ludności.

W ostatnim dziesięcioleciu zmiany struktury wiekowej Rozprzy wiązały się **ze spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym** (o 1,4 punktów procentowych) i **produkcyjnym** (o 2,2 punktów procentowych) oraz **wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym** (o 1,8 punktów procentowych) – wykres poniżej. Zgodnie z prognozami GUS tendencja taka będzie się utrzymywać do 2030 r.

Wykres 2: Dynamika zmian struktury wiekowej ludności Rozpry w latach 2009-2019 i prognoza na lata 2020-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS -Bank Danych Lokalnych

[opis alternatywny: wykres liniowy wskazujący dynamikę zmian struktury wiekowej ludności Rozpry w latach 2009-2019 oraz prognozę demograficzną na lata 2020-2030]

Zmiany w strukturze wiekowej **mieszkańców wpisują się w ogólnopolską tendencję starzenia się populacji, jednakże różnią się dynamiką przeobrażeń w porównaniu z powiatem piotrkowskim** (liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się tam o 1,9 punktu procentowego, w wieku produkcyjnym: o 1,5 punktu procentowego, a poprodukcyjnym wzrosła o 3,2 punktu procentowego) i województwem łódzkim.

Różnice w dynamice zmian (korzystniejsze dla Rozpry w szczególności w zakresie wzrostu osób w wieku poprodukcyjnym) **nie skutkowały jednak korzystniejszym wskaźnikiem relacji ludności w wieku nieprodukcyjnym do 100 osób w wieku produkcyjnym**. W 2019 r. wartość tego wskaźnika dla Rozpry była porównywalna do wskaźnika w powiecie piotrkowskim i wynosiła 66,9 (w powiecie – 66,7).

Korzystniej w Rozprzy niż w powiecie piotrkowskim kształtował się natomiast **współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi** (od 2009 r. wskaźnik ten systematycznie wzrastał do 2019 r. i w 2019 r. wynosił w Rozprzy 24,5, natomiast w powiecie piotrkowskim-25,8) oraz odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem (w 2019 r. wynosił on w Rozprzy - 16,4, podczas gdy w powiecie piotrkowskim – 17,2).

Średni wiek mieszkańców Rozpry, który w 2019 r. **wynosił 39,7 lat** i był niższy niż średni wiek mieszkańców województwa łódzkiego (43,2 lata) i kraju (41,9 lat).

Piramidę wieku mieszkańców Rozprzy przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3: Piramida wieku mieszkańców Rozprzy w 2019 r.

Źródło: www.polskawliczbach.pl

[opis alternatywny: wykres wskazujący piramidę wieku mieszkańców Rozprzy w 2019 r.]

Istotnym z punktu widzenia rozwoju gminy jest **współczynnik osób w wieku 25-34 lat w ogólnej liczbie ludności** (wskaźnik potencjału demograficznego). Wskaźnik ten obrazuje udział osób najbardziej kreatywnych i mobilnych, a jednocześnie podejmujących decyzję w sprawie wyboru swojej drogi życiowej (miejsca życia, pracy). Wartość i zmiany tego wskaźnika mogą wpływać na lokalny rynek pracy, gospodarkę, a także decyzję dotyczące usług publicznych (szkoły, przedszkola).

W Rozprzy **wskaźnik potencjału demograficznego spada od 2009 r.** (w latach 2009-2019) z Rozprzy ubyło 308 osób w wieku 29-34 lata. Zmiany te wpisywały się w tendencję spadku liczby osób młodych, podejmujących życiowe decyzje w całym powiecie piotrkowskim, z drugiej natomiast różniły się nieco dynamiką zmian w porównaniu z powiatem piotrkowskim (o 0,09 punktu procentowego na korzyść Rozprzy).

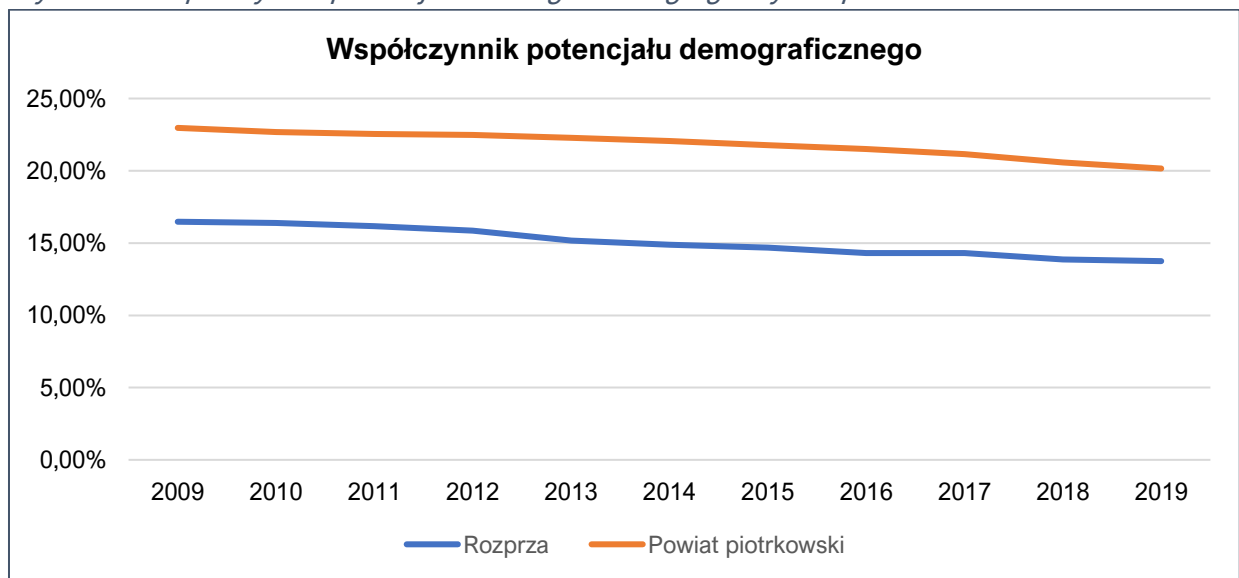
Tabela 2: Wskaźnik potencjału ekonomicznego w Gminie Rozprza w latach 2009-2019

JST	Wskaźniki	Lata										
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rozprza	Liczba osób ogółem	12 073	12 206	12 191	12 241	12 287	12 274	12 344	12 343	12 306	12 342	12 297

JST	Wskaźniki	Lata										
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	Liczba osób 29-34	1 989	2 000	1 970	1 941	1 863	1 827	1 812	1 767	1 760	1 711	1 681
	Wskaźnik potencjału demograficznego	16,47 %	16,39 %	16,16 %	15,86 %	15,16 %	14,89 %	14,68 %	14,32 %	14,30 %	13,86 %	13,75 %
Powiat piotrkowski	Liczba osób ogółem	90 462	91 401	91 476	91 520	91 618	91 534	91 283	91 334	91 301	91 315	91 353
	Liczba osób 29-34 lata	20 777	20 735	20 632	20 566	20 415	20 202	19 879	19 650	19 303	18 784	18 414
	Wskaźnik potencjału demograficznego	22,97 %	22,69 %	22,55 %	22,47 %	22,28 %	22,07 %	21,78 %	21,51 %	21,14 %	20,57 %	20,16 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Wykres 4: Współczynnik potencjału demograficznego gminy Rozprza w latach 2009-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS -Bank Danych Lokalnych

[opis alternatywny: wykres liniowy obrazujący wskaźnik potencjału demograficznego (udział osób 24-35 lat w populacji ogółem) dla Gminy Rozprza oraz powiatu piotrkowskiego w latach 2009-2019]

Korzystniejsza niż w województwie i powiecie piotrkowskim **struktura wiekowa mieszkańców** w funkcjonalnych grupach ludności³, **niższy udział osób starszych w populacji ogółem** oraz **niska średnia wieku mieszkańców Rozprzy** jest silną stroną gminy, stanowiącą jej potencjał rozwojowy (choć znacznym ograniczeniem w tym zakresie może być niższy odsetek w społeczności lokalnej osób w wieku 25-34 lata).

2.1.3. Ruch naturalny ludności i przyrost naturalny

Sytuacja ludnościowa gminy jest wypadkową oddziaływania wielu różnorodnych czynników, wśród których jednym z ważniejszych jest ruch naturalny, obejmujący urodzenia i zgony.

W latach 2009-2019 wartości wskaźnika urodzeń dzieci w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców mieściły się w przedziale od 9,30 (w 2015 r.) do 12,42 (w 2010 r.). Choć na przestrzeni analizowanych lat wskaźnik ulegał licznym wahaniom (zarówno wzrostom, jak i spadkom), to widoczny jest w analizowanym okresie /porównanie roku początkowego i roku ostatniego analizowanego okresu/ **nieznaczny wzrost wartości wskaźnika** (o 0,43). Dla porównania **w powiecie piotrkowskim nastąpiła redukcja wskaźnika** 2,96 (w okresie 2009-2019 wskaźnik ten w powiecie piotrkowskim wahał się w przedziale 9,44 do 11,56).

W 2019 r. w Rozprzy na świat przyszło 130 dzieci, co stanowiło 23% ogólnej liczby urodzeń w powiecie piotrkowskim. Wskaźnik urodzeń na 1000 ludności w Rozprzy w 2019 r. wynosił 10,55 i był wyższy o 1,11 od wskaźnika w powiecie piotrkowskim (9,44).

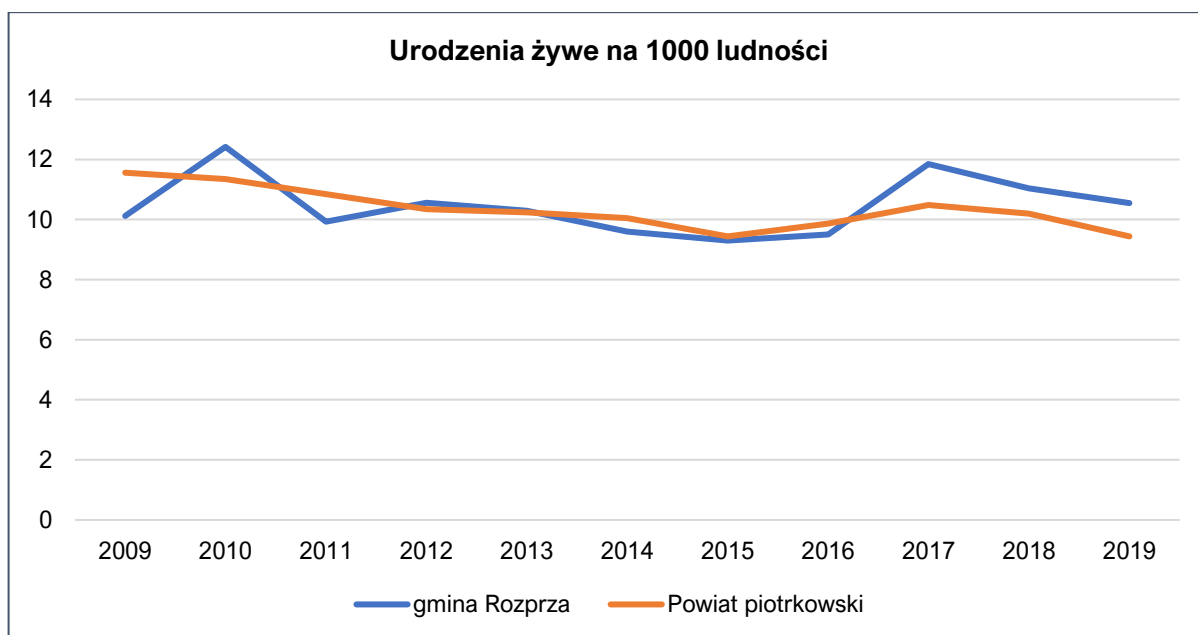
Tabela 3: Wskaźnik urodzeń na 1 tys. mieszkańców w gminie Rozprza w latach 2009-2019

JST	Wskaźnik	Lata										
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Rozprza	Wskaźnik urodzeń dzieci na 1 tys. mieszkańców	10,12	12,42	9,93	10,56	10,29	9,60	9,30	9,50	11,85	11,04	10,55
Powiat piotrkowski		11,56	11,35	10,85	10,35	10,24	10,05	9,44	9,87	10,48	10,20	9,44

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

³ Szczegółowa charakterystyka w rozdziale dotyczącym Rynku pracy

Wykres 5: Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminie Rozprza w latach 2009-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS -Bank Danych Lokalnych

[opis alternatywny: wykres liniowy wskazujący urodzenia żywe na 1000 ludności w Gminie Rozprza w latach 2009-2019 oraz prognozę demograficzną na lata 2020-2030]

Drugim zjawiskiem mającym wpływ na liczbę i strukturę ludności są zgony. Śmiertelność w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców (Wzg/1000) w latach 2009-2019 w Rozprzy mieściła się w przedziale od 11,54 (w 2012 r.) do 13,45 (w 2011 r.) W ww. okresie (podobnie jak to miało miejsce w przypadku urodzeń) widoczne były wahania wartości wskaźnika. W porównaniu z rokiem początkowym (2009) wartość wskaźnika w Rozprzy w 2019 r. wzrosła o 0,89 i wynosiła 13,15. Wskaźnik zgonów w Rozprzy był w 2019 r. wyższy od wskaźnika zgonów w powiecie piotrkowskim o 0,67.

W 2019 r. zmarły 162 osoby z terenu gminy Rozprzy, co stanowiło aż 35% populacji powiatu piotrkowskiego.

Zmiany wskaźnika śmiertelności na 1 tys. mieszkańców wyglądały podobnie w powiecie piotrkowskim (wskaźnik zgonów w latach 2009-2019 wahał się od 11,38 do 12,69). W 2019 r. wskaźnik ten w powiecie piotrkowskim osiągnął wartość 11,77 (o 1,38 mniej niż w Rozprzy).

Tabela 4: Wskaźnik zgonów na 1 tys. mieszkańców w gminie Rozprza w latach 2009-2019

JST	Wskaźnik	Lata										
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Rozprza	Wskaźnik zgonów i na 1 tys. mieszkańców	12,26	12,01	13,45	11,54	13,24	12,29	11,66	12,10	12,82	12,42	13,15
Powiat piotrkowski		12,69	12,34	11,52	11,26	11,80	11,85	11,89	11,55	11,38	11,64	11,77

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Wykres 6: Zgony na 1000 mieszkańców w gminie Rozprza w latach 2009-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS -Bank Danych Lokalnych

[opis alternatywny: wykres liniowy wskazujący stan ludności Rozprzy w latach 2009-2019 oraz prognozę demograficzną na lata 2020-2030]

W latach 2009-2019 zgony w powiecie piotrkowskim powodowane były przede wszystkim **przez choroby układu krążenia i nowotwory**. Wyznaczone dla tych przyczyn wskaźniki struktury wyniosły odpowiednio: 31,5% i 26,5%.

Różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów wskazuje na wartość przyrostu naturalnego. Zarówno w przypadku Rozprzy, jak i powiatu piotrkowskiego w 2019 r. przyrost naturalny był ujemny i wynosił na 1 tys. ludności w Rozprzy -2,60, a w powiecie piotrkowskim -1,83%.

Przyrost naturalny w latach 2009-2019 w Rozprzy mieścił się w przedziale od 0,41 (w 2010 r.) do -2,60 (w 2019 r.). W latach 2009-2019 (podobnie jak to miało miejsce w przypadku wskaźników urodzeń i zgonów) widoczne były wahania przyrostu naturalnego. W porównaniu z rokiem początkowym (2009) wartość wskaźnika przyrostu naturalnego w Rozprzy wzrosła o 0,46.

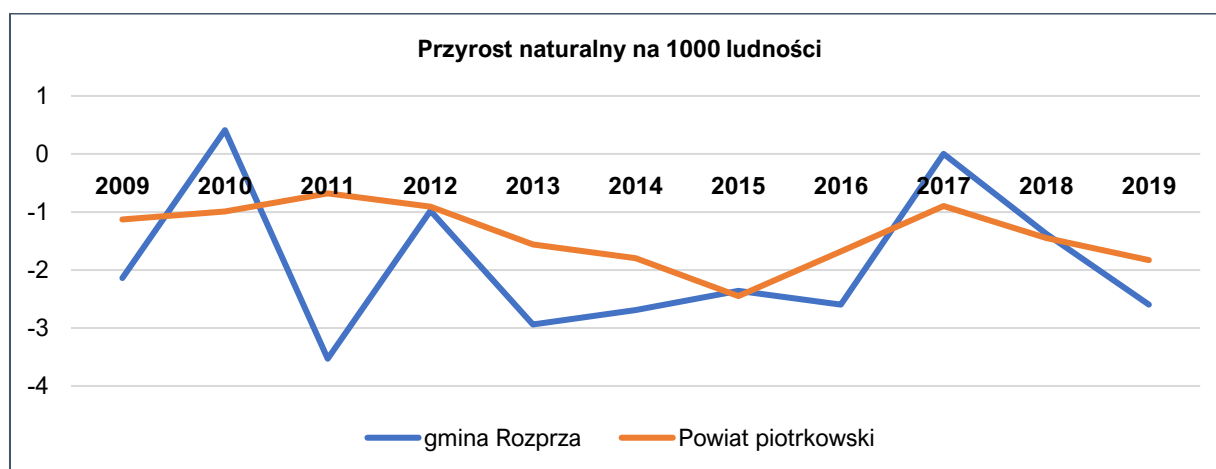
Podobnie sytuacja wyglądała w powiecie piotrkowskim (wskaźnik przyrostu naturalnego w latach 2009-2019 wahał się od -0,68 do -1,83) i w 2019 r. był niższy od wskaźnika z 2009 r. Dynamika redukcji wskaźnika była jednak odmienna. Wskaźnik przyrostu naturalnego w powiecie piotrkowskim wzrósł o 0,7 (czyli ok. 40% więcej niż w porównywalnym czasie w Rozprzy). Oznacza to, że **dynamika niekorzystnych zmian w zakresie przyrostu naturalnego była mniejsza w Rozprzy niż w powiecie piotrkowskim.**

Tabela 5: Przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców w gminie Rozprza w latach 2009-2019

JST	Wskaźnik	Lata										
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Rozprza	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-2,14	0,41	-3,53	-0,98	-2,94	-2,69	-2,36	-2,60	-0,97	-1,38	-2,60
Powiat piotrkowski	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,13	-0,99	-0,68	-0,91	-1,56	-1,80	-2,45	-1,68	-0,90	-1,45	-1,83

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Wykres 7: Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Rozprza w latach 2009-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS -Bank Danych Lokalnych

[opis alternatywny: wykres liniowy wskazujący przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Rozprza w latach 2009-2019 oraz prognozę demograficzną na lata 2020-2030]

2.1.4. Migracje

Kolejnym czynnikiem wpływającym na stan i strukturę ludności danej jednostki terytorialnej jest ruch migracyjny obejmujący przyjazdy (zameldowania), wyjazdy (wymeldowania) i wzajemne relacje obu procesów (saldo).

W latach 2010-2019 w gminie Rozprza zameldowano 1.354 osoby, co stanowiło 13,78% ogółu zameldowań w powiecie piotrkowskim (9 819). Zdecydowana większość przyjezdnych (96,52%) pojawiła się na analizowanym terenie w ramach tzw. migracji wewnętrznych, rozumianych jako zmiana miejsca zamieszkania (na stałe lub czasowo) w obrębie kraju, polegająca na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy. Osoby, które zameldowały się w gminie Rozprza przeprowadziły się do Rozprzy głównie z miasta (62%), w dalszej kolejności ze wsi (58%).

Z drugiej strony, w latach 2009-2019⁴ na obszarze Rozprzy odnotowano łącznie 1 064 wymeldowań, co stanowiło 12,69% tego typu aktywności w powiecie piotrkowskim (8 379). Nieco ponad połowa osób zmieniających miejsce pobytu, na nową lokalizację wybierała miasto (57,4%), rzadziej była to wieś (41,5%), a bardzo niewielki odsetek zdecydował się na wyjazd za granicę (1,1%).

Efektom przyjazdów i wyjazdów było saldo migracji, które w okresie 2009-2019⁵ osiągnęło w Rozprzy wartość dodatnią i ukształtowało się poziomie 290 osób. Wartość salda migracji oznacza, że w analizowanym okresie więcej osób osiedliło się w Rozprzy niż ją opuściło. Jest to porównywalna sytuacja do sytuacji w powiecie piotrkowskim, w którym w latach 2009-2019 zameldowało się o 1 440 osób więcej niż go opuściło.

Wskaźnik salda migracji na 1 tys. ludności w okresie 2009-2019 w Rozprzy w poszczególnych latach wahał się (osiągając wartości od -0,81 do 4,49); jednak w przeważającej mierze pozostawał dodatni. W 2019 r. wskaźnik migracji wyniósł -0,08, natomiast wskaźnik migracji wewnętrznej – 0. Wartość wskaźnika migracji wewnętrznej równa „0” oznacza to, że w 2019 r. tyle samo osób, które nie zmieniły kraju pobytu, opuściło Rozprzę co się do niej wprowadziło. Jest to odmienna sytuacja niż w powiecie piotrkowskim, w którym przez cały okres 2009-2019 nie odnotowano ujemnego salda migracji na 1 tys. ludności i obserwowano mniejsze wahania wskaźnika.

⁴ Z wyłączeniem 2015 r., dla którego Główny Urząd Statystyczny nie publikuje danych.

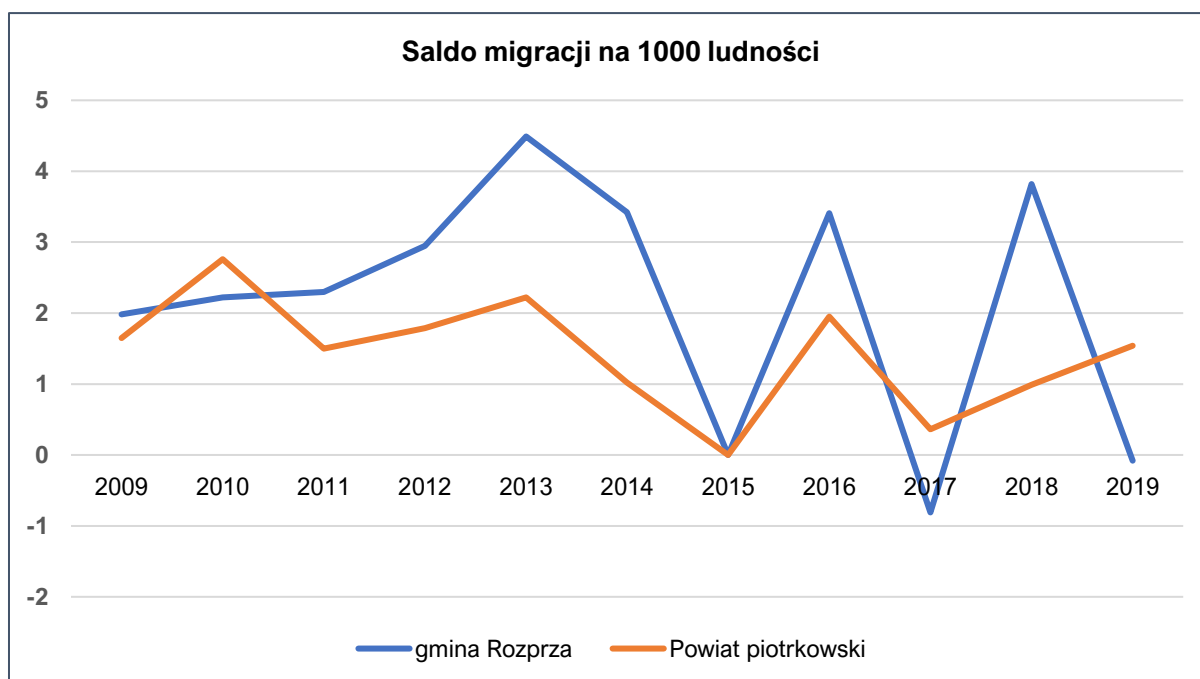
⁵ Z wyłączeniem 2015 r., dla którego Główny Urząd Statystyczny nie publikuje danych.

Tabela 6: Saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w gminie Rozprza w latach 2009-2019

JST	Wskaźnik	Lata										
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gmina Rozprza	Saldo migracji na 1000 ludności	1,98	2,22	2,30	2,95	4,49	3,42	0	3,41	-0,81	3,82	-0,08
Powiat piotrkowski		1,65	2,76	1,50	1,79	2,22	1,02	0	1,95	0,36	0,99	1,54

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Wykres 8: Saldo migracji na 1000 ludności w gminie Rozprza w latach 2009-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

[opis alternatywny: wykres liniowy wskazujący saldo migracji na 1000 ludności w gminie Rozprza w latach 2009-2019]

2.2. Edukacja i wychowanie

Edukacja i towarzyszące jej wychowanie to procesy polegające na zdobywaniu, przekazywaniu oraz kształtowaniu wiedzy, umiejętności i postaw. Jakość i stan edukacji ma kluczowe znaczenie dla szans rozwojowych człowieka i społeczeństw. Organizacja i funkcjonowanie systemu wychowania i edukacji (obejmującego zinstytucjonalizowaną opiekę nad dziećmi do lat trzech, wychowanie przedszkolne i edukację szkolną, a także pozaszkolne formy kształcenia) oddziałuje przede wszystkim na rynek pracy, zarówno przyszły, jak i obecny - zapewnienie odpowiedniej dostępności do opieki nad dzieckiem (szczególnie małym) ściśle wiąże się bowiem z aktywizacją zawodową i powrotem na rynek pracy osób posiadających dzieci (głównie kobiet).

Zinstytucjonalizowana opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie Rozprza sprawowana jest przez klub dziecięcy, który oferował w 2018 r. 20 miejsc (na 371 dzieci w wieku do lat 3). W 2018 r. klub sprawował opiekę nad 25 dziećmi w ww. wieku.

Wychowanie przedszkolne (obejmujące dzieci od 3 roku życia do osiągnięcia wieku szkolnego) realizowane jest w 4 przedszkolach (w tym 2 gminnych i 2 niepublicznych), 5 oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i 1 punkcie przedszkolnym (niepublicznym)⁶. **W roku szkolnym 2020/2021** wychowaniem przedszkolnym w różnych formach w 10 placówkach objętych było **440 dzieci**.

Tabela 7: Placówki wychowania przedszkolnego w gminie Rozprza i liczba wychowanków w roku szkolnym 2020/2021

Placówka wychowania przedszkolnego	Liczba wychowanków w roku 2020/2021
Przedszkole Gminne w Rozprzy	118
Przedszkole Gminne w Niechcicach	72
Akademia Malucha - Przedszkole Niepubliczne w Rozprzy	89
Bajkowo - Przedszkole Niepubliczne w Rozprzy	38
Punkt Przedszkolny w Lubieniu	23
Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Rozprzy	36
Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Milejowie	16
Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Mierzynie	19
Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi	14
Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Straszowie	15
Razem	440

Źródło: dane własne Gminy Rozprza

Sytuacja w zakresie form wychowania przedszkolnego i liczby placówek oferujących opiekę nad dziećmi w wieku 3-6 lat jest stabilna. 4 przedszkola, 5 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i 1 punkt przedszkolny w 2018 r. oferowały łącznie 348 miejsc (na

⁶ Przedszkola i zespoły wychowania przedszkolnego przeznaczone są dla dzieci w wieku 3-6 lat, punkty przedszkolne – dla dzieci w wieku 3-5-lat, a oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych – dla dzieci 6-letnich

447 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym we wszystkich wskazanych wyżej typach placówek). Na 1 miejsce w przedszkolu przypadło 1,15 dzieci w wieku 3-5 lat.

Tabela 8: Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Rozprza w latach 2015-2018

Lata	2015	2016	2017	2018
Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym [w %]				
dzieci w wieku 3 - 5 lat	77,8	70,6	75,8	77,4
dzieci w wieku 3 - 6 lat	-	76,2	80,3	82,9
dzieci w wieku 3 - 4 lat		65,0	64,6	65,6
dzieci w wieku 4 - 6 lat	-	84,5	87,3	86,8

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Tabela 9: Dzieci w wieku przedszkolnym i liczba miejsc w przedszkolach w gminie Rozprza w latach 2015-2018

Wskaźniki	Jednostka miary	Lata			
		2015	2016	2017	2018
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	osoba	778	706	758	774
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	osoba	1,33	1,09	1,26	1,15
Wychowanie przedszkole – wskaźniki miejsca w przedszkolach na 1000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat	osoba	526,8	622,7	554,9	574,2

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Tabela 10: Dzieci w wieku przedszkolnym objęte wychowaniem przedszkolnym w gminie Rozprza w latach 2015-2018

Wskaźniki	Jednostka miary	Lata			
		2015	2016	2017	2018
Dzieci w wieku przedszkolnym i objęte wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 - 6 lat	osoba	-	422	417	430
Wychowanie przedszkolne	osoba	324	434	431	447

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Tabela 11: Miejsca w placówkach przedszkolnych w gminie Rozprza w latach 2015-2018

Wskaźniki	Jednostka miary	Lata			
		2015	2016	2017	2018
Wychowanie przedszkolne	Miejsca	320	370	313	323
Punkty przedszkolne	Miejsca	25	25	25	25

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Dostępność do zinstytucjonalizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3 oraz placówek wychowania przedszkolnego, w tym w szczególności przedszkoli – mimo niskich wskaźników – jest wystarczająca, a oferowane przez placówki opiekuńczo-wychowawcze miejsca odpowiadają obecnemu zapotrzebowaniu. Część mieszkańców Rozprzy decyduje się na umieszczenie dzieci w placówkach zlokalizowanych w Piotrkowie Trybunalskim. Do placówek przedszkolnych w Rozprzy uczęszczają natomiast dzieci z innych gmin: Gorzkowic, Sobakowa, Sobakówka i Jeżowa.

Dostępność do usług opieki przedszkolnej może się w przyszłości nieznacznie pogarszać z uwagi na rosnącą skłonność rodziców do zapewnienia dzieciom (zwłaszcza od 4 roku życia) opieki przedszkolnej, przy jednoczesnym niewielkim spadku prognozowanej liczby ludności Rozprzy w wieku produkcyjnym oraz w wieku 0- 14 lat.

Zdjęcie: Przedszkole w Niechcicach

Korzystną sytuację w zakresie dostępności obserwuje się w obszarze edukacji wczesnoszkolnej. **Dostępność szkół podstawowych na terenie gminy jest wystarczająca.** W gminie obecnie funkcjonuje 6 szkół podstawowych (wszystkie prowadzone przez Gminę) w miejscowościach: Rozprza, Niechcice, Nowa Wieś, Milejów, Mierzyna i Straszów, do których w roku szkolnym 2020/2021 uczęszcza **973 uczniów.**

Tabela 12: Liczba uczniów w szkołach podstawowych w gminie Rozprza w roku szkolnym 2020/2021

Lp.	Nazwa jednostki	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII	Razem
1.	Szkoła Podstawowa w Rozprze	44	52	48	54	21	73	69	51	361
2.	Szkoła Podstawowa w Niechcicach	31	29	22	31	10	31	36	34	190
3.	Szkoła Podstawowa w Milejowie	20	12	12	14	16	14	21	24	109
4.	Szkoła Podstawowa w Mierzynie	12	14	13	15	5	34	15	14	108
5.	Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi	13	10	15	6	8	12	9	9	73
6.	Szkoła Podstawowa w Straszowie	12	28	9	28	14	15	26	30	132
7.	Razem	132	145	119	148	74	179	176	162	973

Źródło: dane własne Gminy Rozprza

Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie pozostaje od kilku lat na wysokim poziomie i wynosi ponad 95%. Oznacza to, że jedynie kilka procent uczniów - mieszkańców gminy - korzysta z placówek szkolnych w innych gminach (najczęściej w Piotrkowie Trybunalskim). Do gminy w celu pobierania edukacji szkolnej przyjeżdżają mieszkańcy innych gmin: Gorzkowic, Sobakowa, Sobakówka i Jeżowa (co ma również wpływ na wartość ww. wskaźnika).

Jednocześnie prognozowana liczba mieszkańców gminy w wieku 0-14 lat (nieznacznie zmniejszająca się do końca 2030 r. w porównaniu z rokiem 2020 r.)⁷ pozwala na stwierdzenie, że **sytuacja w zakresie dostępności szkół podstawowych na terenie Gminy będzie w najbliższym czasie stabilna.**

Tabela 13: Współczynnik skolaryzacji w gminie Rozprza w latach 2015-2018

Lata		2015	2016	2017	2018
Współczynnik skolaryzacji [w %]					
Współczynnik skolaryzacji brutto	szkoły podstawowe	92,04	98,09	98,17	96,96
	gimnazja	104,41	98,33	99,64	91,16
Współczynnik skolaryzacji netto	szkoły podstawowe	91,84	94,72	96,73	96,20
	gimnazja	98,04	92,34	90,32	80,95

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

⁷ Dane dotyczące prognozowanej liczby mieszkańców gminy zawiera Rozdział 1- Demografia

Wyniki egzaminów 8-klasistów wskazują na **zadawalającą jakość kształcenia w gminnych szkołach podstawowych**. Wyniki egzaminów z matematyki i języka polskiego osiągnane przez uczniów ostatnich klas szkół podstawowych są wyższe niż wyniki egzaminów osiągnane przez uczniów w powiecie, województwie i kraju. Niższe wyniki z egzaminów końcowych odnotowano jedynie z języków obcych. Może mieć to związek z **ograniczonym dostępem młodzieży mieszkającej w Rozprze do usług edukacyjnych w ośrodkach pozaszkolnych**. W gminie nie działa bowiem żadna placówka oferująca pozaszkolne kształcenie dzieci, w tym kształcenie z języków obcych. Część dzieci uczących się w Gminie korzysta z zajęć językowych w **Piotrkowie Trybunalskim** lub **gminie Gorzkowice**.

Tabela 14: Wyniki egzaminów końcowych uczniów ostatnich klas szkół podstawowych w Gminie Rozprza w roku szkolnym 2019/2020

Nazwa placówki	Nazwa przedmiotu	Średnia liczba punktów [w %] uzyskanych z testu przez uczniów w:				
		Szkołe	Gminie	Powiecie	Województwie	Kraju
Szkoła Podstawowa w Rozprze	Język angielski	49	50	49	54	54
Szkoła Podstawowa w Niechcicach		54				
Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi		52				
Szkoła Podstawowa w Milejowie		70				
Szkoła Podstawowa w Mierzynie		35				
Szkoła Podstawowa w Straszowie		42				
Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi	Język niemiecki	18	18	49	49	45
Szkoła Podstawowa w Rozprze	Język polski	56	63	60	58	59
Szkoła Podstawowa w Niechcicach		69				
Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi		62				
Szkoła Podstawowa w Milejowie		75				
Szkoła Podstawowa w Mierzynie		61				
Szkoła Podstawowa w Straszowie		58				
Szkoła Podstawowa w Rozprze	Matematyka	51	48	46	47	46
Szkoła Podstawowa w Niechcicach		49				

Nazwa placówki	Nazwa przedmiotu	Średnia liczba punktów [w %] uzyskanych z testu przez uczniów w:				
		Szkole	Gminie	Powiecie	Województwie	Kraju
Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi		42				
Szkoła Podstawowa w Milejowie		57				
Szkoła Podstawowa w Mierzynie		36				
Szkoła Podstawowa w Straszowie		42				

Źródło: dane własne Gminy Rozprza

43,13% mieszkańców Rozprzy, biorących udział w badaniach ankietowych oceniło **dostępność i jakość działania przedszkoli** na wysokim poziomie. Podobnie oceniana jest jakość kształcenia w szkołach podstawowych – **44,55%** badanych uznało, że **jakość kształcenia osiąga wysoki poziom**.

Zdjęcie: Szkoła Podstawowa w Rozprzy

W placówkach przedszkolnych i szkolnych Rozprzy zatrudnionych jest **209** pracowników pedagogicznych (w tym 196 zatrudnia Gmina) i **84** pracowników niepedagogicznych. Średnia liczba wychowanków przypadających na 1 nauczyciela w placówkach wychowania przedszkolnego (9 osób na 1 nauczyciela) jest niższa niż średnia krajowa (14 podopiecznych na 1 nauczyciela), na co głównie wpływa wysoki wskaźnik zatrudnienie pracowników pedagogicznych w placówkach publicznych. Liczba uczniów szkół podstawowych w gminie

przypadająca na 1 nauczyciela (7) jest również niższa od średniej krajowej (11 uczniów na 1 nauczyciela).

Wyższy od przeciętnego wskaźnik zatrudnienia nauczycieli (w porównaniu z liczbą wychowanków/uczniów) jest zjawiskiem pozytywnym – **wpływa on na wysoką jakość świadczonych usług opiekuńczo wychowawczych i edukacyjnych** (czego potwierdzeniem są wyższe niż średnia w powiecie, województwie i kraju wyniki egzaminów końcowych z matematyki i języka polskiego uczniów 8 klas szkół podstawowych). **Negatywnym skutkiem zjawiska są wyższe wydatki na wynagrodzenia kadry pedagogicznej**, stanowiące jeden z istotnych obciążeń gminnych dot. wydatków na edukację, nierównoważonych subwencją oświatową.

Tabela 15: Zatrudnienie w szkołach podstawowych i placówkach przedszkolnych w Gminie Rozprza w roku szkolnym 2020/2021

Lp.	Nazwa jednostki	Zatrudnienie pracowników pedagogicznych				Liczba uczniów/wychowanków	Gmina	Kraj (wsie)
		2017 r.	2018 r.	2019 r.*	2020 r.		Średnia liczba uczniów przypadająca na 1 nauczyciela	
SZKOŁY PODSTAWOWE (Z ODDZIAŁAMI PRZEDSZKOLNYMI)								
1.	Gimnazjum w Rozprzy	19	6	0	0	0	-	11
2.	Szkoła Podstawowa w Niechcicach	31	28	34	35	224	7	
3.	Szkoła Podstawowa w Rozprzy	36	42	49	46	448	10	
4.	Szkoła Podstawowa w Milejowie	10	13	19	19	149	8	
5.	Szkoła Podstawowa w Mierzynie	12	15	24	24	141	6	
6.	Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi	9	12	27	22	96	5	
7.	Szkoła Podstawowa w Straszowie	18	21	26	25	177	7	
Razem/średnia					171	1235	7	
PRZEDSZKOLA (BEZ ODDZIAŁÓW PRZEDSZKOLNYCH W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH)								
8.	Przedszkole w Rozprzy	11	12	14	14	118	8	

Lp.	Nazwa jednostki	Zatrudnienie pracowników pedagogicznych				Liczba uczniów/wychowanków	Gmina	Kraj (wsie)
		2017 r.	2018 r.	2019 r.*	2020 r.		Średnia liczba uczniów przypadająca na 1 nauczyciela	
9.	Przedszkole w Niechcicach	8	8	9	11	72	7	14
10.	Przedszkole "Bajkowo"	1	3	4	7	89	13	
11.	Przedszkole Niepubliczne Akademia Malucha	11	6	8	4	38	10	
12.	Punkt Przedszkolny w Lubieniu	1	1	4	2	23	11	
Razem/średnia					38	340	9	

Źródło: dane własne Gminy Rozprza

Zdjęcie: Szkoła Podstawowa w Mierzynie

2.3. Opieka i usługi społeczne

Poziom integracji społecznej/rozwarstwienia społecznego mierzony jest m.in. przez pryzmat liczby osób korzystających z różnych form pomocy społecznej.

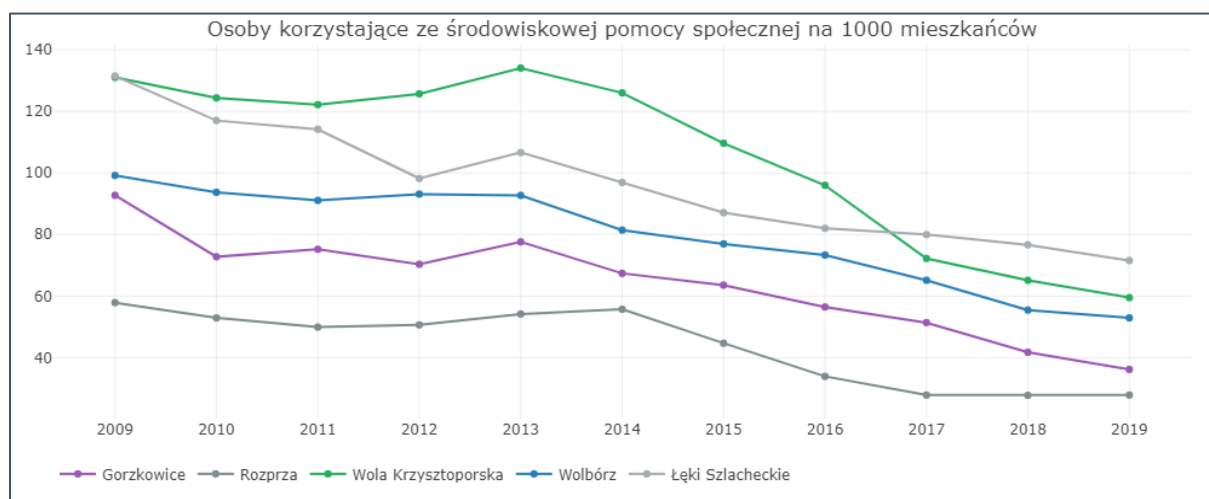
Ze środowiskowej pomocy społecznej **skorzystało w Rozprzy w 2019 r. 214 osób w 145 gospodarstwach domowych, co stanowi 2,8% społeczności Rozprzy**. Sytuacja większości beneficjentów pomocy społecznej w gminie została określona jako sytuacja poniżej kryterium dochodowego (tacy beneficjenci pomocy stanowili 1,7% ludności Gminy).

Zgodnie z danymi Ośrodka Pomocy Społecznej w 2019 roku na pomoc społeczną w Rozprze wydano łącznie z budżetu gminy 2 958 373,45 zł (ze środków własnych wraz z dotacjami). W 2019 r. na zadania zlecone z tytułu pomocy społecznej wydano 16 444 191,00 zł (w tym głównie na świadczenia wychowawcze, rodzinne i fundusz alimentacyjny)

Od 2015 r. w Rozprze zauważalny jest **systematyczny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej**. Współczynnik beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. ludności w latach 2015-2019 zredukował się z 480 do 278 osób na 10 tys. mieszkańców, choć w ostatnich trzech latach pozostawał na stałym poziomie (278 osób na 10 tys. ludności).

Mimo stagnacji w ostatnich trzech latach natężenie zjawiska rozwarstwienia społecznego w Rozprze jest niższe niż w gminach porównawczych (taka sytuacja ma miejsce od 2009 r.). **Mniej mieszkańców Rozprze niż mieszkańców gmin konkurencyjnych (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) korzysta ze środowiskowej pomocy społecznej.**

Wykres 9: Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Rozprza i gminach konkurencyjnych na 1000 mieszkańców w latach 2009-2019

Źródło: <http://analizy.monitorrozwaju.pl>

[opis alternatywny: wykres liniowy wskazujący osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 ludności w gminie Rozprza oraz w gminach: Gorzkowice, Łęki Szlacheckie, Wola Krzysztoporska, Wolbórz w latach 2009-2019]

Podstawową formą pomocy społecznej oferowanej przez gminę są **zasiłki rodzinne**. Liczba osób pobierających zasiłki rodzinne oraz kwota wypłacanych zasiłków zmniejsza się nieznacznie, lecz sukcesywnie od 2015 r. W 2019 r. z tej formy pomocy skorzystało 338 rodzin, a kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wyniosła 1 481 tys. zł. Istotną formą pomocy społecznej były też **zasiłki pielęgnacyjne** udzielone w 2019 r. w kwocie 779 tys. zł (wartość udzielonych zasiłków wzrasta od 2015 r.).

Oprócz zasiłków pieniężnych gmina oferowała mieszkańcom **inne formy pomocy społecznej**.

Jedną z nich jest finansowanie części kosztów opieki świadczonej przez **domy pomocy społecznej**. W 2019 r. do utrzymania 15 pensjonariuszy w domach pomocy społecznej Gmina dopłaciła ponad 280 tys. zł. W związku z pogłębiającym się zjawiskiem starzenia się społeczeństwa, zerwaniem więzi rodzinnych lub brakiem możliwości opiekowania się starszymi osobami przez najbliższą rodzinę oraz brakiem rozwiązań systemowych w zakresie pomocy tzw. osobom niesamodzielnym **zainteresowanie tą formą pomocy jest duże (w 2019 r na umieszczenie w domu pomocy społecznej oczekiwało 10 osób)**.

Gmina zapewnia osobom potrzebującym także **usługi opiekuńcze**. W 2019 r. usługi świadczone łącznie 26 osobom; liczba świadczeń (godzin) wyniosła 6 918. Koszt usług opiekuńczych w 2019 r. wyniósł blisko 22 tys. zł.

Gmina udziela również rodzinom napotykJącym trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych pomocy w formie **zajęć prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego**. W 2019 r. działały w Rozprze dwie placówki: Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza „Motylek” w Milejowie i Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza „Biedronka” w Niechcicach, w których dostępnych było 28 miejsc. Liczba dzieci korzystających z tej formy wsparcia w latach 2015-2019 wahała się, jednakże w każdym roku była równa lub większa niż liczba dostępnych miejsc.

Liczba osób korzystających z oferty domów pomocy społecznej i dziennych placówek wsparcia (brak wolnych miejsc) oraz liczba osób zainteresowanych tego typu wsparciem **wskazują na niską dostępność tej formy pomocy rodzinie potrzebującym mieszkańcom Rozprzy**. Sytuacja ta może w przyszłości ulec pogorszeniu (niższa dostępność, wyższe wydatki) z uwagi na wzrost wskaźnika starości.

Mieszkańcy Rozprzy w celu skorzystania z ofert dziennych domów pobytu dla osób starszych, całodobowych domów opieki dla osób starszych i osób **niepełnosprawnych korzystają z placówek zlokalizowanych w Piotrkowie Trybunalskim i Bełchatowie**. Poradnictwo w zakresie pomocy i wsparcia rodziny świadczone jest również na poziomie powiatu przez **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim**.

Formą pomocy rodzinie jest również refundowanie posiłków dla dzieci z najuboższych rodzin. W 2019 r. z tej formy pomocy skorzystało 117 osób, a na ten cel z budżetu gminy wydano ponad 67 tys zł (w tym 13 tys. ze środków własnych Gminy). W roku szkolnym 2020-2021 dożywianiem objęto 58 dzieci.

Tabela 16: Liczba refundowanych posiłków w roku szkolnym 2020/2021

Lp.	Nazwa placówki	Liczba osób, którym zapewniane są posiłki
1	Szkoła Podstawowa w Niechcicach	17
2	Szkoła Podstawowa w Rozprze	20
3	Szkoła Podstawowa w Milejowie	3
6	Szkoła Podstawowa w Straszowie	13
7	Przedszkole w Niechcicach	2
8	Przedszkole w Rozprze	3

Razem	58
--------------	-----------

Źródło: Dane własne Gminy Rozprza

Formą udzielenia pomocy mieszkańcom gminy znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej jest także **dodatek mieszkaniowy**. Osobom posiadającym tytuł prawny do lokalu oraz mającym niski dochód przysługuje wypłacane przez gminę świadczenie pieniężne mające na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego.

Liczba i wysokość udzielonych mieszkańcom Rozprzy dodatków mieszkaniowych (podobnie jak liczba wypłacanych zasiłków rodzinnych) **zmniejsza się od 2015 r.** W 2019 r. udzielono mieszkańcom Rozprzy o 40% mniej dodatków niż w 2015 r. i wydano na ten cel o ponad 100 tys. zł mniej niż w 2015 r.

Większość dodatków mieszkaniowych w 2019 r. zostało przyznanych właścicielom mieszkań prywatnych (bez wspólnot mieszkaniowych), niewielką część wydatków stanowiły dodatki wypłacane najemcom lokali spółdzielczych i lokali należących do innych podmiotów.

Tabela 17: Dodatki mieszkaniowe w Gminie Rozprza w latach 2015-2019

Wskaźniki	Jednostka miary	Lata				
		2015	2016	2017	2018	2019
Dodatki mieszkaniowe ogółem	Liczba (w szt.)	1 095	953	1 053	753	638
	Kwota (w zł)	254 903	205 977	162 295	138 949	139 553
Dodatki mieszkaniowe w budynkach spółdzielczych	Liczba (w szt.)	0	132	120	110	160
	Kwota (w zł)	0	38 512	18 495	20 298	26 166
Dodatki mieszkaniowe w prywatnych w budynkach objętych wspólnotą mieszkaniową	Liczba (w szt.)	0	30	0	0	0
	Kwota (w zł)	0	5 480	0	0	0
Dodatki mieszkaniowe w prywatnych budynkach (bez wspólnot mieszkaniowych)	Liczba (w szt.)	825	726	912	628	438
	Kwota (w zł)	178 176	156 816	140 563	115 883	103 773
Dodatki mieszkaniowe w budynkach innych podmiotów	Liczba (w szt.)	270	65	21	15	40
	Kwota (w zł)	76 727	5 169	3 237	2 768	9 614

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Zmniejszająca się od 2015 r. liczba osób korzystających z pomocy społecznej lub pobierających dodatki mieszkaniowe może świadczyć o **nieznaczonej poprawie sytuacji majątkowej mieszkańców Rozprzy**.

Dostępność i jakość działania opieki społecznej w gminie oceniana jest jako średnia (według **25,74%** respondentów) i wysoka (**19,80%**). Zdania o tym aspekcie działania Gminy nie ma **17,82%** badanych mieszkańców.

2.4. Sytuacja mieszkaniowa

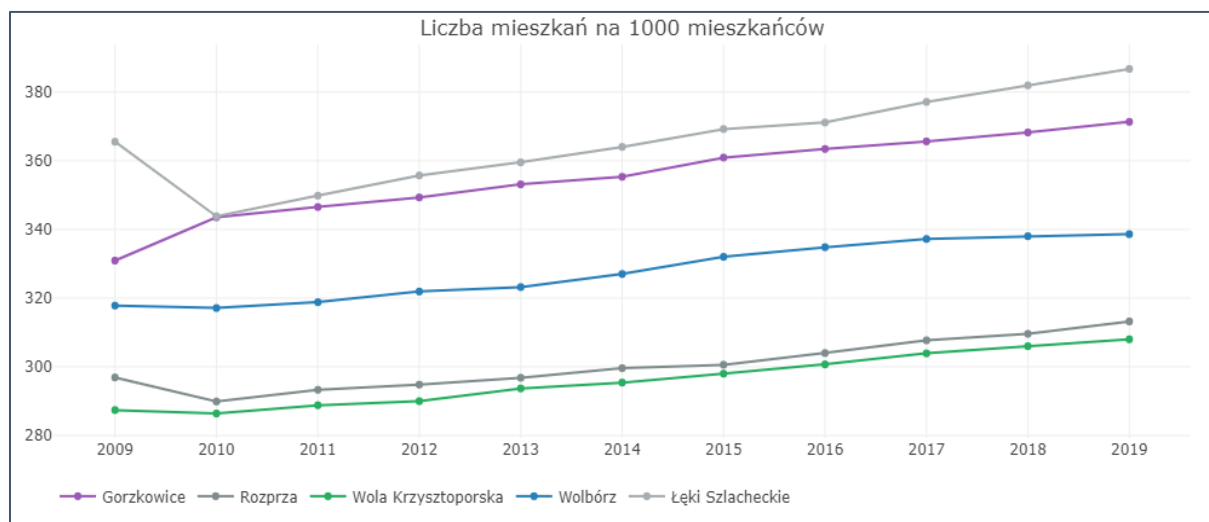
Gmina Rozprza dysponuje gminnym zasobem mieszkaniowym w liczbie **7 mieszkań**. Potrzeby mieszkaniowe społeczności lokalnej zaspokaja głównie budownictwo jednorodzinne

W 2019 r. w gminie było zlokalizowanych **3.449 budynków mieszkalnych (wzrost o 147 budynków w ciągu trzech lat)**. Zasoby mieszkaniowe Rozprzy w 2019 r. obejmowały 3.852 nieruchomości o łącznej powierzchni 346 tys m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła w 2019 r. 28,1 m²/osobę (wzrost wskaźnika od 2015 r. o 1,1m²).

Wskaźnik liczby mieszkań na 1 tys. ludności wynosił w 2019 r. 313,2. Jest to znacznie mniej niż wartość w województwie łódzkim i w Polsce. W Rozprzy w 2019 r. oddano do użytku 31 nieruchomości mieszkaniowych, co oznacza, że na każdych 1 tys. mieszkańców oddano do użytku 5,2 nowych nieruchomości. Jest to także wartość znacznie mniejsza niż dla województwa łódzkiego i kraju.

Mimo nieznacznego wzrostu wskaźnika liczby mieszkań na 1 tys. ludności od 2015 r. sytuacja mieszkaniowa w Rozprzy kształtuje się mniej korzystnie niż w gminach z grupy porównawczej (liczba mieszkań na 1 tys. mieszkańców pozostaje nadal niższa niż w gminach konkurencyjnych; niższy wskaźnik odnotowano jedynie w gminie Wola Krzysztoporska).

Wykres 10: Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w gminie Rozprza w latach 2009-2019

Źródło: <http://analizy.monitorrozwaju.pl>

[opis alternatywny: wykres liniowy wskazujący liczbę mieszkań na 1000 ludności w gminie Rozprza oraz w gminach: Gorzkowice, Łęki Szlacheckie, Wola Krzysztoporska, Wolbórz w latach 2009-2019]

Większość zlokalizowanych na terenie gminy nieruchomości mieszkaniowych jest wyposażona w podstawowe instalacje: wodociągową – 94,1%, kanalizacyjną – 81,7%, centralne ogrzewanie -73,1%). Biorąc pod uwagę jakość zasobów mieszkaniowych oraz bliską odległość od Piotrkowa Trybunalskiego może okazać się, **że rynek mieszkaniowy Rozprzy ma duży potencjał rozwojowy.**

57,42% mieszkańców Rozprzy jest zadowolonych w warunków mieszkaniowych w Gminie, w tym **19,80%** badanych mieszkańców gminy ocenia je jako **średnie**, a **37,62%** jako **dobre lub bardzo dobre.**

Bezpieczeństwo człowieka to stan, w którym życie i rozwój osobisty nie są zagrożone ponad akceptowany poziom. Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z kluczowych elementów warunkujących pozytywną percepcję jakości życia. W praktyce poziom bezpieczeństwa zależy od stopnia, w jakim występują niepożądane zjawiska zagrażające życiu, zdrowiu i rozwojowi człowieka. Zapewnienie bezpieczeństwa polega na zapobieganiu takim sytuacjom, a jeśli one wystąpią – na eliminowaniu ich lub ograniczaniu ich negatywnych skutków. Na szeroko rozumiane poczucie bezpieczeństwa składa się w szczególności bezpieczeństwo osobiste (dotyczące życia i mienia) oraz bezpieczeństwo zdrowotne.

Bezpieczeństwo zdrowotne zapewniane jest przede wszystkim poprzez zagwarantowanie dostępu i wysoką jakość usług zdrowotnych.

Podstawowa opieka zdrowotna zapewniająca wszystkim osobom uprawnionym do świadczeń zamieszkałym/przebywającym na terenie Rozprzy kompleksowe i skoordynowane świadczenia realizowana jest przez trzy placówki ambulatoryjne (w tym jedną prywatną, nieświadczącą usług refundowanych przez NFZ), które w 2019 r. dostarczyły ponad 58 tys. porad. Liczba udzielanych przez POZ porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wynosząca 4,73) jest w Rozprzy o 36% niższa niż w powiecie piotrkowskim (w którym wynosi 7,44). Jednocześnie dostępność do podstawowych usług zdrowotnych, mierzona liczbą placówek POZ na 10 tys. mieszkańców jest kilkukrotnie niższa w gminie niż w powiecie piotrkowskim i Piotrkowie Trybunalskim (gdzie na 10 tys. ludności przypada średnio 9 placówek; podczas gdy w Rozprzy jest ich jedynie 2). Mniejsza liczba udzielonych porad na 1 mieszkańca, w powiązaniu z mniejszą liczbą placówek na 10 tys. mieszkańców **oznacza, że usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w Rozprzy nie są wystarczająco dostępne**, co skutkuje tym, że część mieszkańców Rozprzy korzysta z tych usług w innym ośrodkach, poza terenem gminy.

W gminie zlokalizowane są 2 apteki i 1 punkt apteczny. Dostępność mieszkańców Rozprzy do tych placówek, choć niższa niż w powiecie piotrkowskim jest wystarczająca.

Tabela 18: Poradnie i apteki oraz porady lekarskie w gminie Rozprza w latach 2015-2019

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Lata				
		2015	2016	2017	2018	2019
Podmioty ambulatoryjne	Przychodnie ogółem	2	2	2	2	3

Podmioty ambulatoryjne - przychodnie na 10 tys. ludności	przychodnie na 10 tys. ludności	2	2	2	2	2
Podstawowa opieka zdrowotna - porady	porady ogółem	50 628	52 930	63 153	60 315	58 248
Apteki ogólnodostępne	apteki	2	3	3	3	2
Punkty apteczne	punkty apteczne	1	1	2	2	1

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Tylko **22,77%** mieszkańców Rozpry ocenia, że **opieka zdrowotna w Rozpry kształtuje się na wysokim lub bardzo wysokim poziomie**, przeciwnego zdania jest **39,60%** mieszkańców.

Mieszkańcy Rozpry mają **utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej**, zarówno ambulatoryjnej jak i zamkniętej – opieka ta nie jest dostępna na terenie gminy.

Najbliższe ośrodki oferujące specjalistyczną opiekę zdrowotną to: Piotrków Trybunalski, Radomsko i Bełchatów. W ww. ośrodkach oprócz ambulatoryjnej opieki zdrowotnej świadczona jest również opieka zamknięta realizowana przez: Samodzielny Szpital Wojewódzki im. Mikołaja Kopernika w Piotrkowie Trybunalskim (oddalony o 13 km od Rozpry), Szpital Powiatowy w Radomsku (oddalony o 30 km od Rozpry) i Polsko-Amerykańską Klinikę Serca w Bełchatowie (oddaloną o 25 km od Rozpry).

Usługi wysokospecjalistyczne oferowane są przez placówki zdrowotne w Łodzi (oddalonej o 60 km od Rozpry).

Brak odpowiedniej dostępności do specjalistycznych usług zdrowotnych (a więc i diagnostyki) jest szczególnie istotne z uwagi na odnotowaną wyższą śmiertelność mieszkańców Rozpry z powodów chorób układu krążenia i onkologicznych, które nie są diagnozowane i leczone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

Jakość świadczonych specjalistycznych usług zdrowotnych w ośrodkach najbliższej położonych jest zadawalająca – Szpital Powiatowy w Radomsku w zakresie działalności szpitala wielospecjalistycznego oraz działająca przy Polsko-Amerykańskiej Klinice Serca w Bełchatowie spółka Amercian Heart of Poland Sp. z o.o. w zakresie działalności kardiochirurgicznej, a także wysokospecjalistyczne placówki w Łodzi (Wojewódzkie Wielospecjalistyczne Centrum Onkologii i Traumatologii im. M. Kopernika, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej MSWiA, Szpital Zakonu Bonifratrów św. Jana Bożego, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. Wojskowej Akademii Medycznej Uniwersytetu Medycznego, Miejskie Centrum Medyczne im. dr. Karola Jonschera, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centralny Szpital Kliniczny Uniwersytetu Medycznego) są wpisane przez Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia na listę akredytowanych placówek pod względem poziomu świadczeń i bezpieczeństwa pacjentów⁸.

⁸ Centrum Monitorowania Jakości - Lista organizacji z aktualnym certyfikatem akredytacji (cmj.org.pl)

Ponadto Samodzielny Szpital Wojewódzki im. Mikołaja Kopernika w Piotrkowie Trybunalskim uplasował się na 76 miejscu w kraju w rankingu 100 najlepszych szpitali zabiegowych, wielospecjalistycznych i onkologicznych w 2019 r. oraz na 7 miejscu w rankingu „Bezpieczny Szpital” w 2020 r. w województwie łódzkim.

Ochronę bezpieczeństwa życia i mienia mieszkańców Rozpry oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego zapewnia policja. W Rozprze od czerwca 2020 r. funkcjonuje Komisariat Policji.

W 2019 r. w gminie Rozprza stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 144 przestępstwa. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 11,70 przestępstw mniej niż dla województwa łódzkiego (18,61) oraz dla Polski (20,75).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Rozprza wynosi 80,10% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa łódzkiego (69%) oraz dla Polski (73%).

W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców gminy Rozprza najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,38 (wykrywalność 73%) oraz przeciwko mieniu - 3,60 (wykrywalność 45%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,49 (98%), o charakterze gospodarczym - 1,26 (74%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,25 (83%).⁹ **Niższe niż na terenie województwa łódzkiego i kraju wskaźniki przestępczości oraz wyższe wskaźniki wykrywalności przestępstw oznaczają, że Rozprza jest miejscem bezpiecznym do życia.**

Oprócz organów ścigania nad bezpieczeństwem mieszkańców Rozpry czuwa **15 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej**, tj: OSP Białocin, OSP Cekanów, OSP Ignaców, OSP Janówka, OSP Longinówka, OSP Lubień, OSP Łazy Duże, OSP Mierzyn, OSP Milejowiec, OSP Niechcice, OSP Rajska Mała, OSP Rozprza, OSP Stara Wieś, OSP Straszów i OSP Wroników. **Trzy jednostki OSP** działające na terenie Rozpry (OSP w Lubieniu, OSP w Niechcicach i OSP w Rozprze) włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, stanowiącego integralną część systemu bezpieczeństwa państwa, zapewniającego koordynację walki z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi oraz ratownictwa technicznego, ekologicznego i medycznego. **Włączenie jednostek OSP działających w gminie do ww. systemu skutkuje zwiększeniem poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy.** W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia społeczności Rozpry wówczas, gdy siły i środki systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze gminy oraz powiatu piotrkowskiego okazałyby się niewystarczające (drastyczny wzrost skali zdarzenia, równoczesność zdarzeń, brak jednostek specjalistycznych) za pośrednictwem odpowiednio skoordynowanych struktur uruchamiany jest automatycznie wyższy (wojewódzki) poziom systemu ratowniczo-gaśniczego.

Bezpieczeństwo osobiste jest mocną stroną Gminy Rozprza. **67,64%** badanych twierdzi, że jest ono zapewnione w Gminie na **średnim lub wysokim poziomie**.

⁹ www.polskawliczbach.pl

Zdjęcie: OSP w Milejowcu

2.6. Kultura, sport i rekreacja

Od 2014 r. w Rozprzy funkcjonuje **Gminne Centrum Kultury** będące jedynym ośrodkiem kulturalno-oświatowym na terenie gminy.

Gminne Centrum Kultury, funkcjonujące w oparciu o poza czytelniczną działalność Biblioteki Gminnej, oferuje mieszkańcom Rozprzy (dzieciom, młodzieży, dorosłym, seniorom) **zajęcia tematyczne: plastyczne, taneczne, warsztaty (wokalnie-teatralne, rękodzielnicze, kulinarne), zajęcia kulturalno-edukacyjne**. Imprezy kulturalne (wystawy, spotkania czytelnicze itp.) są organizowane przez Bibliotekę Gminną. Większość mieszkańców gminy korzysta jednak z oferty kulturalno-oświatowej pobliskiego Piotrkowa Trybunalskiego.

Z oferty zajęć tematycznych, prowadzonych przez bibliotekę, w Rozprzy korzysta ponad 230 dzieci i dorosłych.

Zdjęcie: Gminne Centrum Kultury w Rozprze

Gminna biblioteka publiczna posiada 4 filie w: Niechcicach, Mierzynie, Milejowie i Lubieniu. Wszystkie gminne placówki biblioteczne posiadają dostęp do Internetu szerokopasmowego i umożliwiają użytkownikom korzystanie z Internetu bezprzewodowego. Ponadto biblioteka gminna i filie dysponują 15 komputerami dostępnymi dla użytkowników. W bibliotece gminnej zgromadzonych jest ponad 60 tys. woluminów. Mimo stałego powiększania się stanu księgozbioru, wprowadzania udogodnień (katalog on-line, szybki Internet, zbiory audiowizualne) liczba osób korzystających z biblioteki spada, podobnie jak i liczba wypożyczanych książek.

Tabela 19: Księgozbiór i czytelnictwo w gminie Rozprza w latach 2015-2019

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary osoba	Lata				
		2015	2016	2017	2018	2019
Księgozbiór	woluminy	60 228	61 762	62 366	63 454	63 177
Czytelnicy w ciągu roku	osoba	1 642	1 680	1 652	1 573	1 587
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	woluminy	30 109	29 941	27 805	26 868	26 017

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Dalsze funkcjonowanie Gminnego Centrum Kultury będzie zależeć od stopniowego rozszerzania oferty kulturalnej biblioteki gminnej, dopasowania jej do potrzeb mieszkańców i zmodyfikowania pełnionych przez bibliotekę funkcji (przy zachowaniu

podstawowej – propagowania czytelnictwa), w taki sposób, by Gminne Centrum Kultury i funkcjonująca w nim Biblioteka stały się miejscem integracji społecznej mieszkańców.

Oferta wypoczynkowo-rekreacyjna gminy opiera się na ofercie sportowej 3 klubów sportowych działających na terenie Rozprzy. Liczba osób ćwiczących w klubach od 2015 r. nieznacznie wzrasta; odnotowuje się przy tym duży odsetek osób dorosłych w liczbie osób ćwiczących (ponad 30%), co może mieć pozytywny wpływ na sytuację zdrowotną mieszkańców.

Tabela 20: Kluby sportowe i ćwiczący w klubach sportowych w gminie Rozprza w latach 2015-2019

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Lata			
		2015	2016	2017	2018
Kluby sportowe	szt.	-	3	-	3
Członkowie klubów sportowych	osoba	-	264	-	304
ćwiczący ogółem	osoba	-	236	-	251
ćwiczący do lat 18 ogółem	osoba	-	187	-	199

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Działalność sportowo-rekreacyjna w Rozprzy możliwa jest dzięki infrastrukturze, obejmującej stadion gminny, 3 boiska sportowe (w tym 2 piłkarskie), kilka ogólnodostępnych siłowni i placów zabaw. Infrastruktura sportowa (duża) jest w dobrym stanie technicznym.

Z oferty sportowej gminy, w szczególności w zakresie organizowanych imprez i wydarzeń sportowych korzystają mieszkańcy gmin ościennych: Piotrkowa Trybunalskiego, Gorzkowic, Woli Krysztoporskiej i Kleszczowa.

Zdjęcie: plac zabaw w m. Wroników

Oferta kulturalna stanowi słabą stronę Gminy. **52,47%** mieszkańców twierdzi, że jest ona niewystarczająca (na niskim lub średnim poziomie). Podobnie mieszkańcy oceniają ofertę sportową – **46,53%** twierdzi, że w Gminie są słabe warunki dla rekreacji i uprawiania sportów amatorskich.

Gmina oferuje mieszkańcom i przyjezdnym liczne tereny zielone (Otulina Sulejowskiego Parku Krajobrazowego), zbiornik wodny (zbiornik w Cieszanowicach) oraz możliwość zwiedzania obiektów sakralnych: kościołów w Mierzynie i Lubieniu.

Tereny wokół zbiornika wodnego oraz gminne tereny zielone są jednak niezagospodarowane, brak jest infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej. W Rozprzy **nie ma ścieżek rowerowych**, co znacznie **ogranicza możliwości wykorzystania potencjału terenów zielonych i innych atrakcji gminy**.

82,17% mieszkańców Rozprzy biorących udział w badaniu ankietowym twierdzi, że atrakcje turystyczne i obsługa turystów w gminie kształtuje się na średnim lub niskim poziomie.

Brak odpowiedniej infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej skutkuje nie tylko ograniczeniem możliwości spędzania czasu wolnego, ale wpływa też na **niski poziom integracji społecznej mieszkańców**.

2.7. Aktywność i integracja społeczna mieszkańców

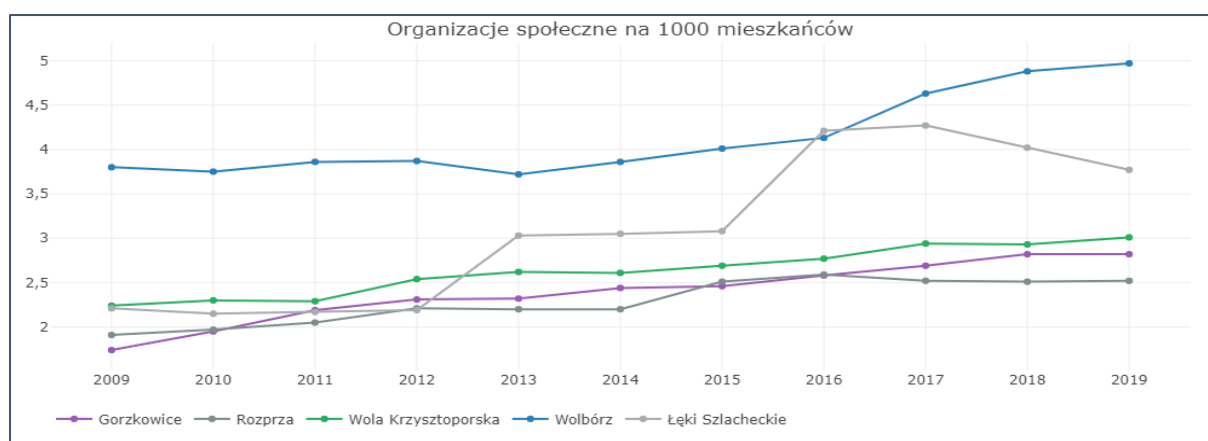
Poziom aktywności społecznej mieszkańców jest jednym z elementów składowych kapitału społecznego gminy. Aktywność społeczna najczęściej przejawia się w udziale mieszkańców w życiu społeczno-kulturalnym, a także działalnością w organizacjach społecznych czy grupach nieformalnych. Ilość funkcjonujących na terenie gminy organizacji społecznych oraz ich aktywność jest jednym z wyznaczników poziomu aktywności społecznej mieszkańców.

Dostępne rejestry organizacji społecznych podają różne dane na temat liczby zarejestrowanych organizacji pozarządowych w Rozprzy. Najbardziej wiarygodną informację przedstawia rejestr KRS oraz serwis bazy.ngo.pl. Według ww. serwisu w 2020 r. na terenie gminy Rozprza zarejestrowanych było **33 organizacje samorządowe, w tym 8 zostało wpisanych do Rejestru Stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego**. Znaczną część organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Gminy stanowiły jednostki ochotniczej straży pożarnej (na terenie Rozprzy funkcjonuje 15 takich jednostek). Poza organizacjami społecznymi (w tym OSP) na terenie gminy nie funkcjonowały żadne inne formy aktywności społecznej mieszkańców (w tym przedsiębiorstwa społeczne).

Liczba organizacji społecznych działających na terenie gminy Rozprza jest niższa niż liczba organizacji funkcjonujących na terenie gmin porównawczych (wskaźnik – organizacje

społeczne na 1 tys. mieszkańców), a dynamika liczba organizacji pozarządowych w Rozprze rośnie wolniej niż w gminach konkurencyjnych. Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców od 2015 r. do 2019 r. pozostawał praktycznie na tym samym poziomie (oscylując wokół wartości 2,52). **Niższa liczba i niższa niż w gminach konkurencyjnych dynamika zmian w zakresie liczby organizacji społecznych w Rozprze oznacza, że poziom aktywności społecznej mieszkańców od kilku lat pozostaje na stałym, niskim poziomie.**

Wykres 11: Organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w gminie Rozprza w latach 2009-2019

Źródło: <http://analizy.monitorrozwoju.pl>

[opis alternatywny: wykres liniowy wskazujący liczbę organizacji społecznych na 1000 ludności w gminie Rozprza oraz w gminach: Gorzkowice, Łęki Szlacheckie, Wola Krzysztoporska, Wolbórz w latach 2009-2019]

Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców potwierdza także liczba realnie działających na terenie Rozprze organizacji pozarządowych. W 2020 r. w Gminie **aktywnie działało** jedynie 14 organizacji pozarządowych (wskazanych w kolumna A tabeli), czyli **mniej niż 50% organizacji formalnie działających na terenie Rozprze**. Potwierdzeniem **niskiej aktywności społecznej mieszkańców** jest także to, iż od 2018 r. nie zarejestrowano żadnej organizacji społecznej, która miałaby siedzibę w Gminie Rozprza.

Podstawowym zadaniem organizacji pozarządowych w 2020 r. było wspieranie Gminy w wykonywaniu przez nią zadań publicznych (tj. wspieranie działań Gminy w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, upowszechniania kultury fizycznej i sportu, turystyki i krajoznawstwa). Wsparcie to polegało na podejmowaniu przez organizacje społeczne – z własnej inicjatywy lub po powierzeniu realizacji zadania publicznego przez gminę – działań na rzecz społeczności lokalnej. Działania takie finansowane były w całości lub w części ze środków gminnych (w formie dotacji przyznawanych organizacjom społecznym).

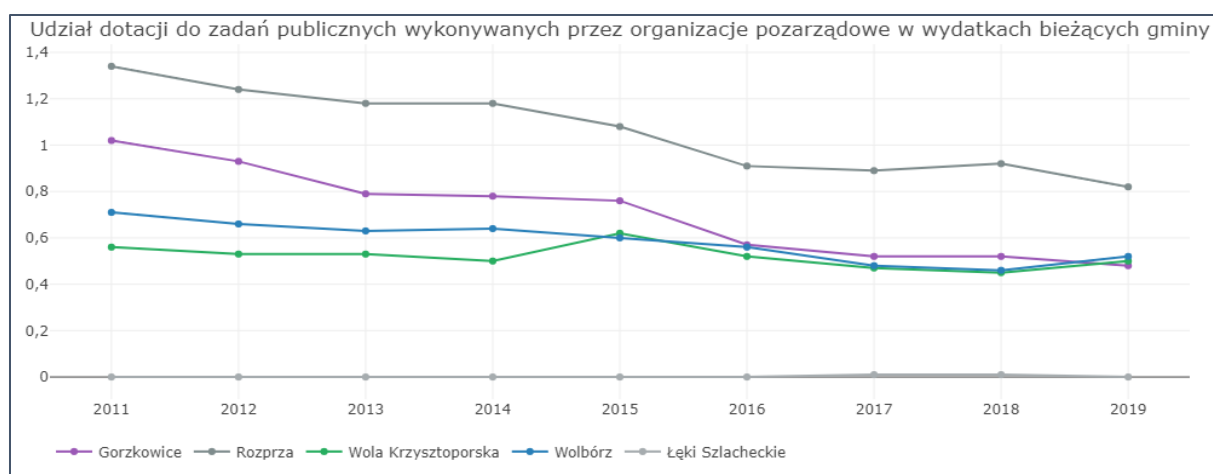
Tabela 21: Wysokość dotacji udzielonej organizacjom społecznym w latach 2015-2020

Rodzaj zadań dofinansowanych	Kwota w PLN w latach					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zadania z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej	252 000	272 000	292 000	304 000	312 000	312 000
Zadania z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	72 000	71 500	72 000	72 000	72000	72 000
Razem	324 000	343 500	364 000	376 000	384 000	384 000

Źródło: dane własne Gminy Rozprza

Od 2015 r. Rozprza przeznaczna na dotacje dla organizacji pozarządowych blisko dwukrotnie więcej środków niż gminy porównawcze. **Budowanie partnerskich relacji z trzecim sektorem jest ważnym elementem polityki samorządowej Rozprzy.**

Wykres 12: Udział wydatków na dotacje dla NGO w wydatkach bieżących w gminie Rozprza w latach 2009-2019

Źródło: <http://analizy.monitorrozwoju.pl>

[opis alternatywny: wykres liniowy wskazujący udział wydatków na dotacje dla NGO w wydatkach bieżących w gminie Rozprza oraz w gminach: Gorzkowice, Łęki Szlacheckie, Wola Krzysztoporska, Wolbórz w latach 2009-2019]

Wykaz udzielonych na rzecz organizacji pozarządowych przez Gminę dotacji w 2020 r. prezentuje poniższa tabela.

Tabela 22: Dotacje udzielone na działalność organizacji pozarządowych w 2020 r.

Organizacje pozarządowe aktywnie działające na terenie Rozpry	Dotacje przyznane organizacjom pozarządowym na terenie Rozpry w 2020 r.	Pozostałe organizacje pozarządowe działające na terenie Rozpry
A	B	D
Gminny Klub Sportowy "Czarni" w Rozpry	Organizowanie szkolenia oraz udział we współzawodnictwie młodzieży i dorosłych w dyscyplinie - piłka nożna w miejscowości Rozprza	x
Gminny Szkolny Związek Sportowy w Rozpry	Organizacja i przygotowanie uczniów z terenu gminy Rozprza do zawodów szkolnych, gminnych, powiatowych, rejonowych, wojewódzkich i ogólnopolskich zgodnie z kalendarzem powiatowych imprez sportowych. Organizacja „Spartakiady przedszkolaków” oraz „Spartakiady dla uczniów klas I-IV” z terenu gminy	x
Ludowy Klub Sportowy "Start" w Niechcicach	Organizowanie szkolenia oraz udział we współzawodnictwie młodzieży i dorosłych w dyscyplinie – piłka nożna w miejscowości Niechcice	x
Ludowy Klub Sportowy w Mierzynie	Organizowanie szkolenia oraz udział we współzawodnictwie młodzieży i dorosłych w dyscyplinie - piłka nożna w miejscowości Mierzyn	x
Stowarzyszenie Gospodyń Gminy Rozprza	Rozpowszechnianie tradycji lokalnych i regionalnych oraz organizowanie i przygotowanie dla mieszkańców Gminy Rozprza wystaw i imprez kulturalnych podtrzymujących tradycje lokalne	x
Ludowy Uczniowski Międzyskolny Klub Sportowy "Kasztelan"	Organizowanie szkolenia oraz udział we współzawodnictwie młodzieży z terenu gminy Rozprza w dyscyplinie – piłka siatkowa. Organizacja obozu sportowego dla szkolonej młodzieży	x
Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых - Okręg Piotrków Trybunalski	x	x
Stowarzyszenie Marszowo Koncertowa Orkiestra Milejów	Prowadzenie zajęć mających na celu podniesienie umiejętności muzycznych młodzieży i dorosłych oraz przygotowanie jej do występów w miejscowości Milejów	x
Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne Orkiestra Swingowa z miejscowości Rozprza „Kasztelania Swing Band”	Prowadzenie zajęć mających na celu podniesienie umiejętności muzycznych młodzieży i dorosłych oraz przygotowanie jej do występów w miejscowości Rozprza	x

Organizacje pozarządowe aktywnie działające na terenie Rozprzy	Dotacje przyznane organizacjom pozarządowym na terenie Rozprzy w 2020 r.	Pozostałe organizacje pozarządowe działające na terenie Rozprzy
A	B	D
Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Rozprzy	Organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych dla lokalnej społeczności na terenie Gminy Rozprza. Uczestnictwo lokalnej społeczności w zawodach, turniejach i rozgrywkach sportowych o różnym zasięgu	x
Uczniowski Klub Sportowy Gmina Rozprza	Organizowanie szkolenia, przygotowanie uczniów do współzawodnictwa sportowego i udział w rozgrywkach w dyscyplinie piłka nożna dla dzieci do lat 15 z terenu gminy	x
Gminny Szkolny Związek Sportowy w Rozprzy	Organizacja i przygotowanie uczniów z terenu gminy Rozprza do zawodów szkolnych, gminnych, powiatowych, rejonowych, wojewódzkich i ogólnopolskich zgodnie z kalendarzem powiatowych imprez sportowych. Organizacja „Spartakiady przedszkolaków” oraz „Spartakiady dla uczniów klas I-IV” z terenu gminy	x
x	x	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Niechcic i Gminy Rozprza
x	x	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Wronikowa i Gminy Rozprza „Przyjazna Wieś”
Stowarzyszenie na rzecz rozwoju regionu piotrkowskiego Euroaktywni	x	x
Ochotnicza Straż Pożarna w Mierzynie	Prowadzenie zajęć mających na celu podniesienie umiejętności muzycznych młodzieży i dorosłych oraz przygotowanie jej do występów w miejscowości Mierzyn	X
Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec ZHP Piotrków Trybunalski	Organizacja turystyczno-wypoczynkowego wyjazdu dzieci i młodzieży z terenu Gminy Rozprza	X
Ochotnicza Straż Pożarna w Rozprzy	x	X

Źródło: dane własne Gminy Rozprza

Funkcjonujące na terenie Rozprzy organizacje społeczne prowadzą głównie działalność statutową, nie realizując lub w minimalnym stopniu podejmując działania zmierzające do integracji społecznej mieszkańców.

Działania w zakresie integracji społecznej mieszkańców podejmowane są głównie przez Bibliotekę Gminną (zajęcia tematyczne, wydarzenia kulturalne) i incydentalnie przez kluby sportowe (szkolne zawody sportowe). W Gminie poza ww. wydarzeniami organizowanymi oraz **Dniami Gminy Rozprza, Biegiem Kasztelańskim oraz Ekologicznym Rajdem Rowerowym nie odbywają się żadne imprezy cykliczne; nie ma też instytucji koordynującej działalność na rzecz aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców.**

Niewystarczające działania Gminy i instytucji gminnych oraz podmiotów niepublicznych, w tym organizacji społecznych w zakresie integracji społeczności lokalnej, brak innowacyjnej, odpowiadającej na potrzeby różnych grup mieszkańców skoordynowanej oferty społecznej oraz infrastruktury ułatwiającej aktywizację oraz integrację społeczną mieszkańców (poprzez swoją użyteczność, dostępność, funkcjonalność i walory architektoniczno-urbanistyczne) skutkują **niewysokim poziomem integracji mieszkańców oraz niskim stopniem zaangażowania społeczności w działania samorządowe.**

Niedostosowana do potrzeb mieszkańców oferta społeczna oraz niewystarczające działania w zakresie pobudzania aktywności społecznej mieszkańców i wzmacniania ich integracji może w przyszłości skutkować niewykorzystaniem szans rozwojowych gminy.

Poziom integracji społecznej mieszkańców (udziału mieszkańców w życiu publicznym) został w badaniu anonimowym mieszkańców określony jako raczej wysoki (twierdzi tak 50,49% mieszkańców). Przeciwnego zdania jest **44,55%** badanych.

2.8. Podsumowanie

Analiza danych statystycznych, uzupełnionych wywiadami z lokalnymi liderami oraz badaniami mieszkańców wykazała:

- ✚ Stabilną sytuację demograficzną gminy
- ✚ Korzystną strukturę wiekową mieszkańców
- ✚ Dodatnie saldo migracji w latach 2009-2019
- ✚ Dostępność i wysoką jakość edukacji szkolnej
- ✚ Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców
- ✚ Świadomość władz gminy w zakresie konieczności podejmowania współpracy publiczno-społecznej
- ✚ Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego
- ✚ Nieodpowiadającą potrzebom infrastrukturę wypoczynkowo-rekreacyjną
- ✚ Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców
- ✚ Niski stopień integracji społecznej mieszkańców
- ✚ Ograniczony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej

3. WYMIAR GOSPODARCZY

3.1. Rolnictwo

Gmina Rozprza jest gminą wiejską. Ponad 67% powierzchni Gminy zajmują grunty rolne, a 28% - grunty leśne.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r., na terenie Gminy Rozprza funkcjonowało 1 705 gospodarstw rolnych, z tego 1 580 gospodarstw osiągało dochód z działalności rolniczej. **Przychody gospodarstw rolnych z działalności rolniczej były łączone z dochodami z innych źródeł**, w szczególności z dochodami z **pracy najemnej** (1018 gospodarstw, tj. **58%**) oraz rent i emerytur (582 gospodarstwa).

W strukturze gospodarstw rolnych, podobnie jak w województwie łódzkim i powiecie piotrkowskim najczęściej reprezentowane są gospodarstwa o wielkości 1-5 ha. Natomiast na niekorzyść Gminy Rozprza przemawia fakt mniejszej liczby gospodarstw bardzo małych – do 1 ha włącznie i większa niż przeciętna dla województwa i powiatu reprezentacja gospodarstw w grupach 5-10 ha, 10-15ha i 15 ha i więcej (tabela poniżej)

Tabela 23: Liczba gospodarstw rolnych w gminie i ich powierzchnia w gminie i wybranych JST

Wielkość gospodarstw	Liczba gospodarstw	Powierzchnia gospodarstw			
		Rozprza		Powiat piotrkowski	Województwo łódzkie
		sztuki	%	%	%
do 1 ha włącznie	490	29%	13%	20%	
1 - 5 ha	695	41%	41%	39%	
5 - 10 ha	328	19%	29%	24%	
10 -15 ha	110	6%	9%	9%	
15 ha i więcej	82	5%	7%	7%	
Razem	1705	100%	100%	100%	

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Porównanie rodzajów gruntów i użytków rolnych w gminie Rozprza, powiecie piotrkowskim i województwie łódzkim wskazuje na **wyższy udział pastwisk trwałych i pozostałych gruntów w strukturze użytków rolnych**. Niższy niż w powiecie piotrkowskim **udział gruntów rolnych w dobrej kulturze i pod zasiewami** potwierdza **umiarkowaną funkcją rolniczą gminy**.

Zdjęcie: grunty rolne w m. Gieski

Tabela 24. Rodzaje gruntów rolnych i użytków rolnych

Rodzaje gruntów i użytków rolnych	Gmina Rozprza		Powiat piotrkowski	Województwo łódzkie
	W ha	W %	W %	W %
użytki rolne ogółem	8 985,32	55,12%	59,72%	55,25%
użytki rolne w dobrej kulturze pod zasiewami	7 711,35	47,31%	51,92%	54,05%
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	5 549,57	34,05%	41,54%	39,65%
uprawy trwałe	182,08	1,12%	0,97%	1,16%
sady ogółem	61,49	0,38%	0,37%	2,06%
ogrody przydomowe	58,55	0,36%	0,36%	2,00%
łąki trwałe	16,05	0,10%	0,14%	0,11%
pastwiska trwałe	1 448,34	8,89%	6,20%	7,64%
pozostałe użytki rolne	153,98	0,94%	0,79%	1,08%
las i grunty leśne	299,84	1,84%	1,91%	2,34%
pozostałe grunty	820,04	5,03%	4,93%	4,69%

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Gleby w Rozprzy są utworami piaszczystymi, piaszczysto-gliniastymi i gliniastymi. Wykształcone zostały na piaskach luźnych słabo-gliniastych lub gliniastych (gleby bielcowe i rdzawe) oraz na glinach lekkich i średnich lub piasków na glinie (gleby brunatne i płowe). Znaczna część gleb przeznaczona jest pod grunty orne. Najwięcej gleb w gminie charakteryzuje się klasami bonitacyjnymi IV a – V.

Strukturę użytków rolnych prezentuje tabela poniżej.

Tabela 25: Struktura użytków rolnych

Grunty orne		Użytki zielone		Grunty bez klasy
Klasy bonitacyjne	Powierzchnia w ha	Klasy bonitacyjne	Powierzchnia w ha	
I	0	I	0	x
II	0,1060	II	1,8520	
IIIa	487,1275	III	222,0459	
IIIb	1 400,7763			
IVa	1 944,0133	IIIV	882,2173	
IVb	1 626,8658			
V	2 013,9658	V	628,8682	
VI	866,1418	VI	100,6001	
VIz	62,1792			
Razem	8 401,1760	Razem	1 835,5840	

Źródło: dane własne Gminy Rozprza

W produkcji roślinnej dominują uprawy zbóż (uprawia je 92,26% gospodarstw rolnych). Ziemiaki uprawia 46,61% gospodarstw, a rośliny przemysłowe niespełna 1%.

W produkcji zwierzęcej występuje wysoka obsada bydła (43,70 sztuk/100 ha użytków rolnych) i przeciętna trzody chlewnej (134,10 sztuki/100ha użytków rolnych). Wskaźnik pogłowia bydła w Gminie jest wyższy niż wskaźniki dla powiatu piotrkowskiego i województwa łódzkiego, a w przypadku pogłowia trzody chlewnej – województwa łódzkiego. Wskaźnik dotyczący drobiu na 100 ha jest zdecydowanie niższy w Rozprze niż w powiecie piotrkowskim i województwie łódzkim.

Tabela 26. Pogłowia bydła i trzody chlewnej na 100ha użytków rolnych ogółem w gminie i wybranych JST

Jednostka terytorialna	Bydło ogółem na 100 ha	Trzoda chlewna ogółem na 100 ha	Drób ogółem na 100 ha
Województwo łódzkie	38,60	110,10	1 305,60
Powiat piotrkowski	31,20	294,80	906,80
Rozprza	43,70	134,10	398,00

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Na terenie gminy **nie funkcjonują grupy producenckie.**

3.2. Przedsiębiorczość

W gminie Rozprza w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowane były **673 podmioty gospodarki narodowej**, z czego **547 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (81,3%)**.

W 2019 r. zarejestrowano 93 nowe podmioty, a 28 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2015-2019 najwięcej (93) podmiotów zarejestrowano w roku 2019, a najmniej (63) w roku 2016. W tym samym okresie najwięcej (56) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2016 roku, najmniej (28) - w 2018 i 2019 roku.

W Rozprze funkcjonuje najwięcej (96,14%) **mikro-przedsiębiorstw** (zatrudniających 0-9 pracowników). Przedsiębiorstwa **małe** (zatrudniające 10-49 pracowników) stanowią 3,57% przedsiębiorców zarejestrowanych w rejestrze REGON, a **średnie** (zatrudniające 50-249 pracowników) jedynie 0,30%. Na terenie Rozprzy nie funkcjonują duże (powyżej 250 pracowników) przedsiębiorstwa.

Tabela 27. Przedsiębiorcy według liczby osób zatrudnionych

Wielkość przedsiębiorców	Liczba przedsiębiorców
Ogółem	673
Mikroprzedsiębiorstwa (0-9 zatrudnionych)	647
Małe przedsiębiorstwa (10-49 zatrudnionych)	24
Średnie przedsiębiorstwa (50-249 zatrudnionych)	2

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Z podmiotów działającej w formie spółek największą część stanowią spółki handlowe (28), w tym w z ograniczoną odpowiedzialnością (25, w tym 4 z udziałem kapitału zagranicznego) oraz spółki cywilne (20). Na terenie Rozprzy działa również 1 spółdzielnia.

Od 2015 r. **rośnie wskaźnik podmiotów wpisanych do rejestru na 1 tys. ludności**, podobnie jak i wskaźnik **osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą** (podobnie jak w powiecie piotrkowskim i województwie łódzkim, jednak z większą dynamiką wzrostu). Nominalnie jednak wartość wskaźników jest znacznie niższa w Rozprze niż w porównywalnych jednostkach.

Niższa liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Rozprze oraz niższy udział zarejestrowanych podmiotów gospodarczych może **świadczyc o niskiej (choć poprawiającej się) aktywności gospodarczej mieszkańców**. Niższy natomiast niż w powiecie piotrkowskim i województwie łódzkim udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów **potwierdza ograniczoną funkcję rolniczą gminy**.

Tabela 28: Wskaźniki przedsiębiorczości w gminie Rozprza w latach 2015-2019

Wskaźnik	Jednostka terytorialna	Lata				
		2015	2016	2017	2018	2019
Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	Rozprza	46	46	46	49	55

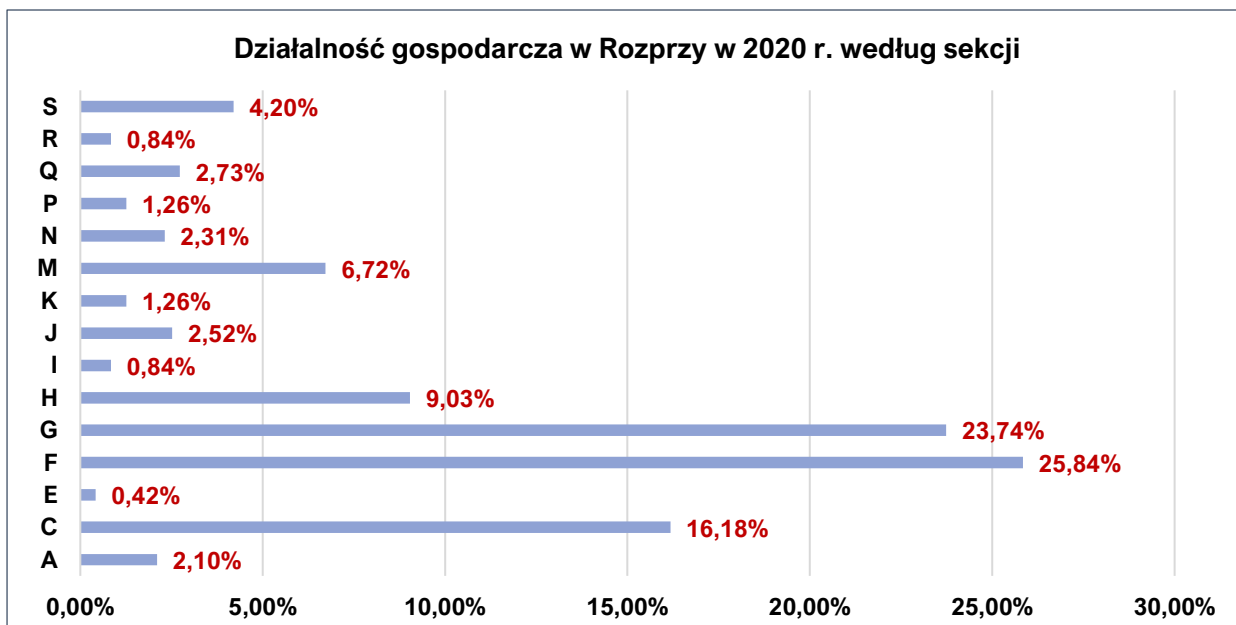
	Powiat piotrkowski	61	62	63	67	71
	Województwo łódzkie	97	98	99	100	104
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	Rozprza	37	37	38	40	44
	Powiat piotrkowski	49	50	51	54	57
	Województwo łódzkie	72	72	73	75	78
Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	Rozprza	9,7	9,9	9,6	4,6	4,2
	Powiat piotrkowski	8,3	7,3	8,1	5,8	4,7
	Województwo łódzkie	7,4	7,5	7,1	7,8	5,5
Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	Rozprza	3,39	4,76	7,35	4,48	3,23
	Powiat piotrkowski	5,58	2,89	7,03	5,51	3,65
	Województwo łódzkie	6,57	6,34	6,88	6,66	6,85
Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	Rozprza	3,39	1,59	0,00	0,00	0,00
	Powiat piotrkowski	1,30	1,63	0,18	0,40	0,14
	Województwo łódzkie	0,53	0,59	0,75	0,54	0,57

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Rozprza najczęściej deklarowanymi rodzajami działalności są **budownictwo (25,84%)** oraz **handel** hurtowy i detaliczny; **naprawa pojazdów** samochodowych, włączając motocykle (23,74%). **16,18%** podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało **przetwórstwo przemysłowe**, 9,3% - **transport i gospodarkę magazynową**, a **6,72%** działalność profesjonalną, naukową i techniczną.

Działalność w zakresie rolnictwa, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo deklarowało jedynie 2,10% podmiotów – co potwierdza ograniczone zainteresowanie działalnością gospodarczą opartą o szeroko rozumiane rolnictwo.

Wykres 13: Działalność gospodarcza w Rozprzy w 2019 r. wg sekcji

Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Sekcja F – Budownictwo
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Sekcja J – Informacja i komunikacja
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
Sekcja P – Edukacja
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej

46,53% badanych mieszkańców Rozprzy uważa, że **gmina zapewnia dobre lub średnie warunki do prowadzenia działalności gospodarczej**. Przeciwnego zdania jest 39,60% badanych mieszkańców Gminy.

3.3. Rynek pracy

Zrównoważony rynek pracy jest czynnikiem istotnym dla rozwoju lokalnej gospodarki. Stabilny i atrakcyjny rynek pracy jest sygnałem dla obecnych i potencjalnych mieszkańców, że warto jest wiązać swoją karierę i życie zawodowe, życie rodzinne z miejscem, które oferuje ciekawą perspektywę rozwoju.

Sytuacja na rynku pracy immanentnie związana jest z demografią (która z jednej strony może kształtować rynek pracy, a z drugiej być od niego w pewnym stopniu zależna) oraz popytem na różnego rodzaju dobra i usługi oraz gotowość lokalnych przedsiębiorstw do zwiększania produkcji i zatrudnienia.

Z pojęciem „ryнку pracy” wiążą się terminy popytu i podaży pracy. Podaż pracy jest tożsama z pojęciem zasobów pracy, czy zasobów siły roboczej, na które składa się ogół ludności zawodowo czynnej. Popyt na pracę to zapotrzebowanie na potencjał ludzi zdolnych do pracy. W praktyce jest on równy liczbie oferowanych miejsc pracy (wolnych i zajętych) w gospodarce. Podaż i popyt na pracę służą opisaniu równowagi na rynku pracy. Jej warunkiem jest stan, w którym popyt na pracę będzie równy będzie jej podaży.

W 2019 r. społeczność Rozprzy stanowiły głównie osoby w wieku produkcyjnym (59,90%), w tym: mobilnym (38,11%) i niemobilnym (21,79%) i przedprodukcyjnym (20,40%); najmniej było osób w wieku poprodukcyjnym (19,70%). **Struktura grup funkcjonalnych mieszkańców Rozprzy jest korzystniejsza od struktury wiekowej mieszkańców województwa łódzkiego** (58,70% osób w wieku produkcyjnym, 24,30% osób w wieku poprodukcyjnym oraz 17,00% w wieku przedprodukcyjnym), **a także powiatu piotrkowskiego** (57,70% osób w wieku produkcyjnym, 25,00% osób w wieku poprodukcyjnym i 17,30% osób w wieku przedprodukcyjnym).

Istotny dla rynku pracy jest udział osób w **wieku produkcyjnym mobilnym** (18-44 lata) w populacji Gminy. Grupa ta posiada możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji. Jest ona również skłonna do zmiany miejsca pracy i zamieszkania w przypadku braku atrakcyjnej oferty pracy, w tym warunków płacy.

W Gminie liczba osób w wieku produkcyjnym mobilnym maleje. Przez 5 lat udział osób w wieku produkcyjnym mobilnym w ogólnej licznie ludności spadł o 2,02 punktu procentowego (do poziomu 38,11%).

Liczbę osób w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata) w relacji do ogólnej liczby mieszkańców w latach 2015-2019 poniższa tabela.

Tabela 29: Osoby w wieku produkcyjnym mobilnym w gminie w latach 2015-2019

Lata	Liczba mieszkańców	Liczba osób w wieku produkcyjnym mobilnym	Udział osób w wieku produkcyjnym mobilnym w ogólnej liczbie ludności (w %)
2015	12 344	4 954	40,13
2016	12 343	4 910	39,77
2017	12 306	4 844	39,36
2018	12 342	4 802	38,90
2019	12 297	4 687	38,11

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Trend spadkowy cechuje także udział osób w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców gminy – liczba osób z 60,4% w 2015 r. do 58,9% w 2019 r. Trend ten związany jest ze

starzeniem się społeczności gminy. Zmiany udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w populacji Rozprzy w latach 2015-2019 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 30: Osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie w latach 2015-2019

Lata	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w populacji gminy (w %)	Udział osób w wieku produkcyjnym w populacji gminy (w %)	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji gminy (w %)
2015	20,4	61,5	18,1
2016	20,1	61,2	18,7
2017	20,2	60,9	19,0
2018	20,3	60,3	19,4
2019	20,4	59,9	19,7

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Niekorzystnie prezentuje się sytuacja gminy Rozprza, jeśli chodzi o **współczynnik obciążenia demograficznego** (relacja osób w wieku nieprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym). W okresie 2015-2019 wskaźnik ten wzrósł w gminie Rozprza o 4,2 punktu procentowego do poziomu 66,9%. Współczynnik obciążenia demograficznego w latach 2015-2019 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 31: Współczynnik obciążenia demograficznego w gminie w latach 2015-2019

Lata	Współczynnik obciążenia demograficznego
2015	62,7
2016	63,3
2017	64,2
2018	65,8
2019	66,9

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Od 2015 r. rośnie wskaźnik **starości** (odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem) oraz **współczynnik obciążenia osobami starszymi**. Wzrost tego współczynnika nie tylko oddziałuje na rynek pracy, ale również może w przyszłości skutkować m.in. wzrostem obciążeń budżetu gminy świadczeniami pomocy społecznej.

Współczynniki starości i obciążenia osobami starszymi w latach 2015-2019 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 32: Współczynnik starości i obciążenia osobami starszymi w gminie w latach 2015-2019

Lata	Współczynnik starości	Współczynnik obciążenia osobami starszymi
2015	14,7	21,6
2016	15,3	22,5

2017	15,5	23,0
2018	16,0	23,8
2019	16,4	24,6

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

W 2019 r. w gminie Rozprza pracowało 253 osoby; w tym 56,3% kobiet i 43,7% mężczyzn. W Gminie Rozprza od 2015 r. spada liczba osób pracujących oraz wskaźnik pracujących na 1000 ludności (odwrotnie niż w powiecie piotrkowskim i województwie łódzkim). Wskaźnik osób pracujących na 1 tys. ludności jest zdecydowanie niższy niż dla województwa łódzkiego (253) oraz niższy niż dla powiatu piotrkowskiego (135). Sytuacja ta może wiązać się z **rolniczym charakterem gminy**.

Tabela 33: Pracujący w gminie w latach 2015-2019

Lata	Gmina Rozprza			Powiat piotrkowski	Województwo łódzkie	
	Pracujący			Pracujący na 1000 ludności		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni			
2015	1 106	600	506	90	117	230
2016	1 102	622	480	89	115	237
2017	1 104	638	468	90	123	244
2018	1 187	668	519	96	134	250
2019	1 091	628	463	89	135	253

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Tylko **53,6%** aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Rozprza pracuje w **sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)**, 12,4% w przemyśle i budownictwie, a 20,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,4% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Wykaz wiodących zakładów pracy w gminie Rozprza (wraz z przedmiotem działalności) prezentuje poniższa tabela.

Tabela 34: Wiodące zakłady pracy w gminie Rozprza

Lp.	Wiodące zakłady pracy (nazwa i siedziba)	Przedmiot działania
1	NIEHCICE Sp. z o.o. - Niehcice	Produkcja artykułów spożywczych, napojów; działalność usługowa
2	ELANDA Pharma Sp. z o.o.- Rozprza	Produkcja i wytwarzanie produktów leczniczych, środków spożywczych, suplementów diety.
3	CHŁODNIA NIEHCICE- Niehcice	Przechowywanie żywności
4	Hurtownia Hydrauliczna M. TURNIAK - Rozprza	Usługi wodno-kanalizacyjne, instalacje hydrauliczne
5	P.P.H.U. "ROL-BUD" - Rozprza	Sprzedaż materiałów budowlanych
6	"RAJTRAK" - Rajsko Małe	Wycinka drzew, pielęgnacja zieleni, mulczowanie, wynajem sprzętu

7	M.M. METAL-BUD- Niechcice	Sprzedaż konstrukcji, kotw, akcesoriów do prefabrykatów betonowych, zbiorników do transportu betonu, obróbka skrawaniem, konstrukcje żelbetowe
8	P.U.H. "TRANSPED" - Milejów	Usługi transportowe i spedycyjne
9	MTM CENTRUM Sp. z o.o.- Rozprza	Produkcja opakowań, pudełek, kartonów
10	FLEXIPAL POLSKA Sp. z o.o. - Ignaców	Produkcja opakowań jednorazowych
11	EMEX	Budownictwo, wyroby budowlane
12	"KODREWEX - TARTAK" - Rozprza	Tartak
13	H+H Gorzkowice	Materiały budowlane
14	P.U.H. "EUROSPRZĘT" - Niechcice	Przemysł, usługi budowlane - wynajem sprzętu i urządzeń budowlanych

Źródło: dane Gminy Rozprza

Większość aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Rozprza wyjeżdża do pracy do innych gmin: Piotrkowa Trybunalskiego, Bełchatowa i Kleszczowa.

Możliwość znalezienia zatrudnienia na terenie gminy Rozprza oceniona jest negatywnie przez mieszkańców biorących udział w badaniu. **69,30%** twierdzi, że takiej możliwości brak lub jest ona mocno ograniczona.

3.4. Bezrobocie

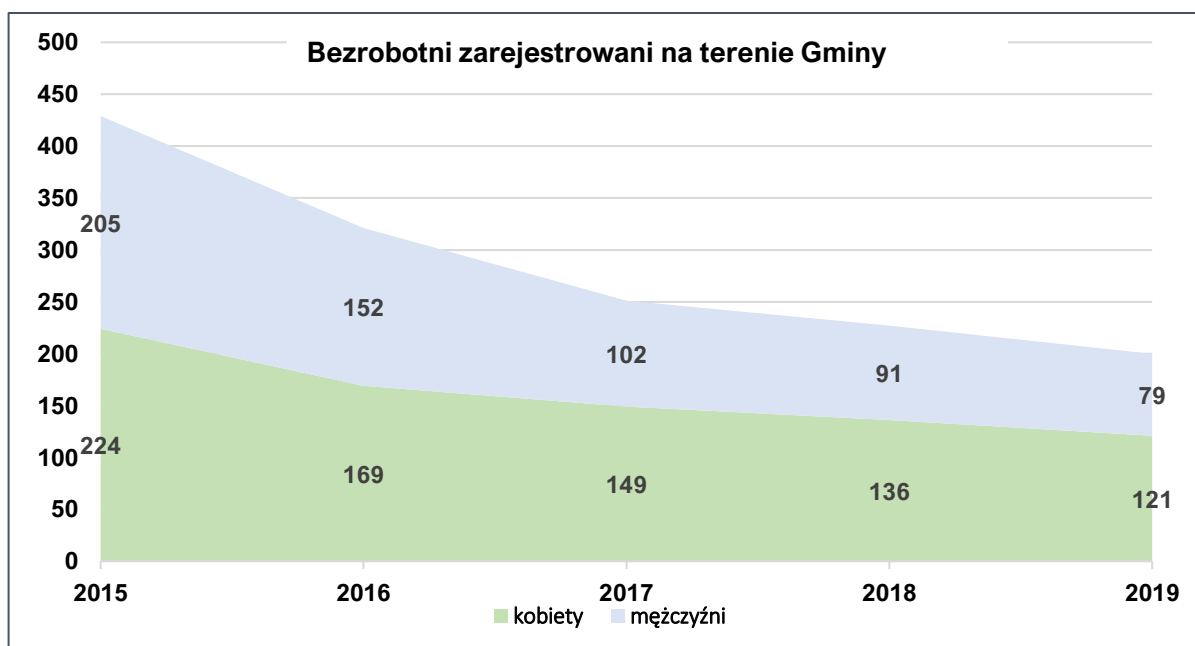
Gmina Rozprza notuje na przestrzeni lat 2015 – 2019 systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W 2019 r. w gminie zarejestrowano 200 bezrobotnych, w tym 121 kobiet i 79 mężczyzn. Wśród zarejestrowanych 58 osób to osoby do 30 roku życia, 46 - powyżej 50 roku życia. Trwale bezrobotnych na terenie Gminy w 2019 r. było 75 osób.

Tabela 35: Bezrobotni zarejestrowani na terenie gminy w latach 2015-2019

Lata	Bezrobotni			Bezrobotni poniżej 30 roku życia	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	Długotrwale bezrobotni
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni			
2015	429	224	205	128	113	209
2016	321	169	152	121	81	134
2017	251	149	102	71	57	106
2018	227	136	91	68	59	91
2019	200	121	79	58	46	75

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 14: Bezrobotni zarejestrowanie na terenie gminy Rozprza w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS -Bank Danych Lokalnych

Bezrobocie rejestrowane w gminie Rozprza wynosiło w 2019 roku 4,4% (5,8% wśród kobiet i 3,2% wśród mężczyzn). Jest to niższa wartość niż w województwie łódzkim (5,4%) oraz w kraju (5,2%).

W 2019 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych wynosił 2,7%, w odniesieniu do liczby ludności w wieku produkcyjnym w gminie.

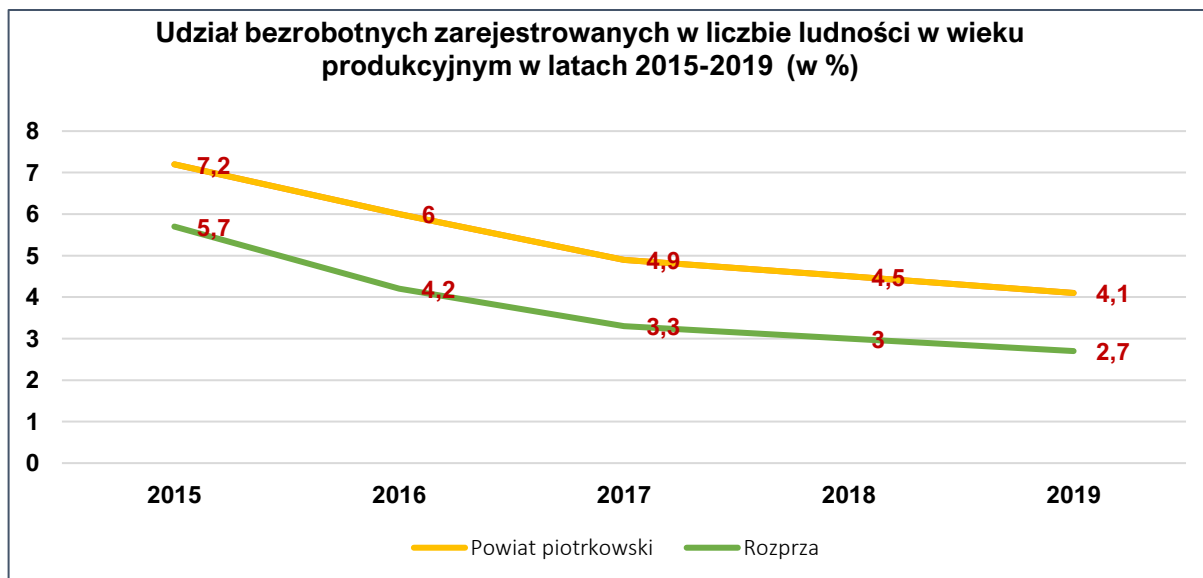
Jest to wartość znacząco niższa niż średnia dla powiatu piotrkowskiego i województwa łódzkiego (4,1%). Może to świadczyć o potencjale lokalnego rynku pracy. Niemniej jednak przy ocenie danych należy zwrócić uwagę na fakt, że spada liczba osób w wieku produkcyjnym, w tym w wieku 29-34 lata. Przyczyną są migracje ludności, związane m.in. z poszukiwaniem lepszych możliwości rozwoju zawodowego. Stosunkowo mały odsetek zarejestrowanych osób bezrobotnych może wiązać się również z rolniczym charakterem gminy oraz związanym z tym bezrobociem ukrytym, ale także z pracą części osób w tzw. szarej strefie. Dlatego też potrzebne są działania pobudzające aktywność społeczno-gospodarczą mieszkańców gminy.

Tabela 36: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie, powiecie i województwie w latach 2015-2019

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019
Województwo łódzkie	7,2	6,0	4,9	4,5	4,1
Powiat piotrkowski	7,2	6,0	4,9	4,5	4,1
Rozprza	5,7	4,2	3,3	3,0	2,7

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 15: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy Rozprza w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS -Bank Danych Lokalnych

[opis alternatywny: wykres liniowy wskazujący udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy Rozprza i powiatu piotrkowskiego w latach 2015-2019]

3.5. Podsumowanie

Analiza danych statystycznych, uzupełnionych wywiadami z lokalnymi liderami oraz badaniami mieszkańców wykazała:

- ✚ Rozdrobniona struktura gospodarstw rolnych (wiele gospodarstw o powierzchni do 5 ha)
- ✚ Brak grup producenckich
- ✚ Niski wskaźnik osób pracujących w gminie na 1 tys. mieszkańców
- ✚ Niską aktywność gospodarczą mieszkańców
- ✚ Niski udział podmiotów prowadzących aktywność gospodarczą w zakresie szeroko pojętej działalności rolniczej
- ✚ Spadająca liczba osób w wieku produkcyjnym, w tym osób młodych (29-34 lata)
- ✚ Niski udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem
- ✚ Korzystana struktura funkcjonalnych grup ludności (mniejsza liczba osób w wieku poprodukcyjnym)
- ✚ Niska (i spadająca) stopa bezrobocia

4. WYMIAR PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWY

Przeźren jako jedno z najważniejszych dóbr publicznych powinna podlegać szczególnej ochronie i być kształtowana w sposób zachowujący ład przestrzenny stanowiący - obok ładu środowiskowego, gospodarczego, społecznego i instytucjonalno-politycznego - podstawowy komponent ładu zintegrowanego każdej społeczności. Wysoką jakością życia mieszkańców warunkuje również dostępność komunikacyjna (kształtowana polityką przestrzenną), rozumiana jako sprawność przemieszczania się oraz system i układ powiązań komunikacyjnych. Ważnym elementem przestrzeni jest lokalne środowisko przyrodnicze, oddziałujące w znacznej mierze na jakość życia mieszkańców. Rodzaj tego oddziaływania (negatywny/pozytywny) wiąże się przede wszystkim ze stanem głównych komponentów środowiska naturalnego – jakością powietrza, wody i gleby oraz szeroko rozumianą dostępnością usług przyrodniczych

4.1. Uwarunkowania przestrzenne w gminie

4.1.1. Układ przestrzenno-administracyjny gminy

Rozprza jest gminą wchodzącą w skład powiatu piotrkowskiego, położoną w województwie łódzkim. Na terenie gminy są zlokalizowane **42 miejscowości**. Na terenie gminy funkcjonuje **35 sołectw i 1 Rada Osiedla** (spis miejscowości i sołectw przedstawia poniższa tabela).

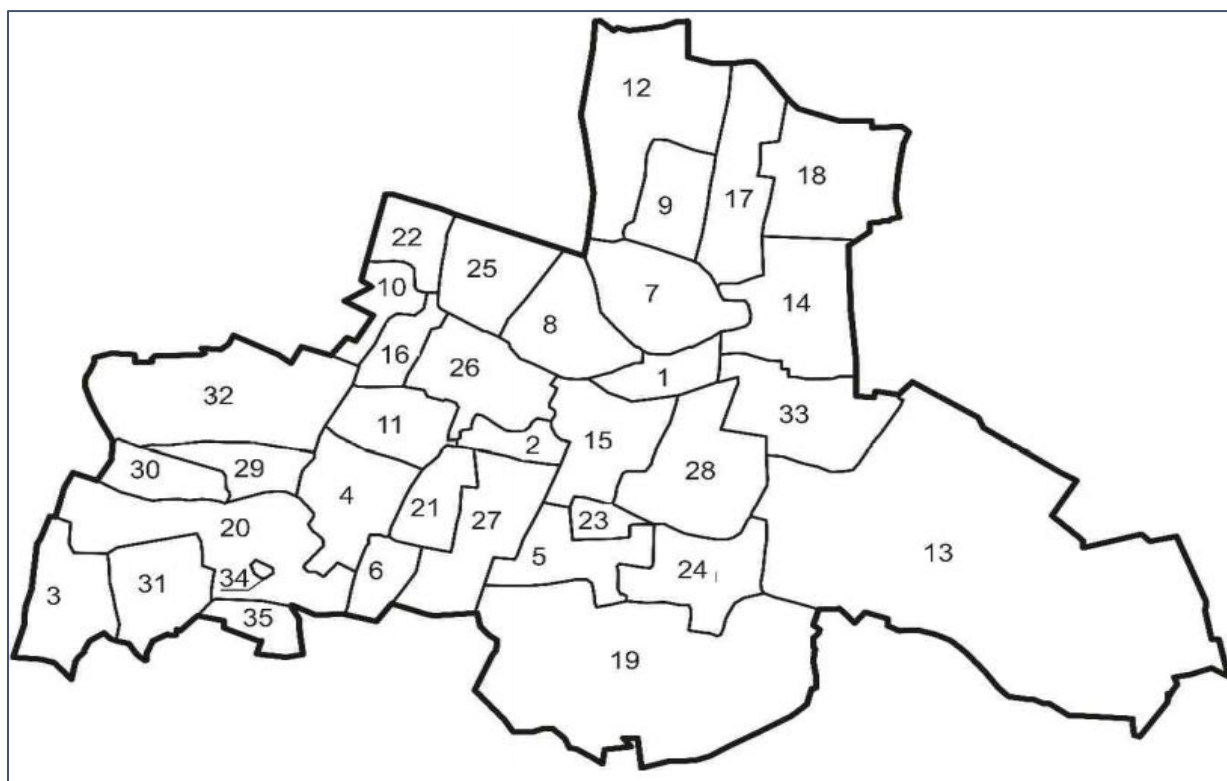
Tabela 37: Spis jednostek pomocniczych i miejscowości w Gminie Rozprza

Oznaczenie na mapie	Miejscowości w gminie Rozprza	Jednostka pomocnicza	Oznaczenie na mapie	Miejscowości w gminie Rozprza	Jednostka pomocnicza
1	Bagno	Sołectwo	21	Nowa Wieś	Sołectwo
2	Bazar	Sołectwo	22	Pieńki	Sołectwo
3	Biała Róża	Sołectwo	23	Rajsko Duże	Sołectwo
4	Białocin	Sołectwo	24	Rajsko Małe	Sołectwo
5	Bryzki	Sołectwo	25	Romanówka	Sołectwo
6	Budy	Sołectwo	26	Rozprza	Sołectwo
7	Budy Pojarskie	Sołectwo	27	Stara Wieś	Sołectwo
8	Cekanów	Sołectwo	28	Straszów	Sołectwo
9	Ignaców	Sołectwo	29	Świerszczyńsko	Sołectwo
10	Janówka	Sołectwo	30	Truszczanek	Sołectwo
11	Kęszyn	Sołectwo	31	Wola Niechcicka Stara	Sołectwo
12	Longinówka	Sołectwo	32	Wroników	Sołectwo
13	Lubień	Sołectwo	33	Zmożna Wola	Sołectwo
14	Łazy Duże	Sołectwo	35	Cieślin	Sołectwo
15	Łochyńsko	Sołectwo	-	Stefanówka	-
16	Magdalenka	Sołectwo	-	Bogumiłów	-
17	Milejów	Sołectwo	-	Kisiele	-
18	Milejowiec	Sołectwo	-	Kolonia Mierzyn	-

Oznaczenie na mapie	Miejscowości w gminie Rozprza	Jednostka pomocnicza	Oznaczenie na mapie	Miejscowości w gminie Rozprza	Jednostka pomocnicza
19	Mierzyn	Sołectwo	-	Dzięciary	-
20	Niechcice	Sołectwo	-	Gieski	-
34		Rada Osiedla	-	Straszówek	-
			-	Adolfino	-

Źródło: Dane własne Gminy Rozprza

Mapa 1: Podział Rozprzy na jednostki pomocnicze

Źródło: Dane własne Gminy Rozprza

[opis alternatywny: mapa gminy Rozprza obrazująca podział gminy na jednostki pomocnicze]

4.1.2. System komunikacyjny i układ drogowy

System komunikacyjny Rozprzy składa się z układu drogowego (i ulicznego), komunikacji zbiorowej w tym głównie komunikacji autobusowej) oraz linii kolejowej.

Układ drogowy Rozprzy tworzą:

1. drogi krajowe:

- a) Nr 1 Gdańsk – Toruń – Łódź [Warszawa] – Sosnowiec [Katowice] – Bielsko-Biała – Cieszyn
- b) Nr 91 Tuszyn – Sroć – Piotrków Trybunalski – Radomsko – Częstochowa

2. drogi powiatowe:

- a) 1514E Relacji Laski - Niechcice - Gorzkowice

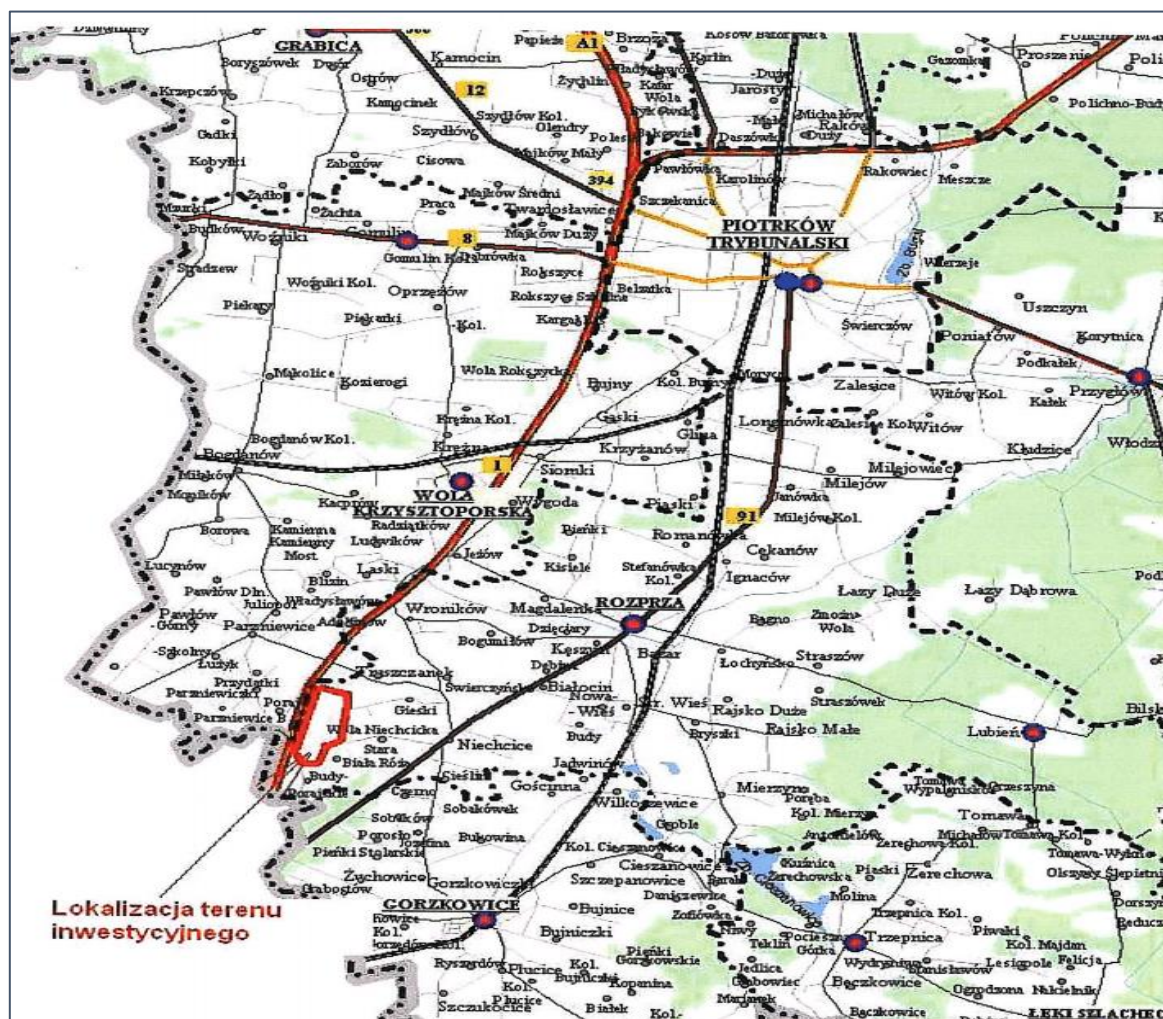
- b) 1515E Relacji Wroników – Kęszyn – Mierzyn - Cieszanowice
- c) 1516E Relacji Mierzyn - Żerechowa
- d) 1519E Relacji Milejów - Lubień 5
- e) 1520E Relacji Jeżów – Rozprza – Lubień - Bilska Wola
- f) 1521E Relacji Parzniewice - Truszczanek
- g) 1525E Relacji Biała – Łęczno - Lubień
- h) 1513E Relacji Bełchatów – Bogdanów - Wola Krzysztoporska – Siomki - Milejów-Przygłów – Koło – Wolbórz - Ujazd
- i) 3926E Relacji Kobile Wielkie – Rzejowice - Przerąb - Trzepnica- Lubień

3. drogi gminne:

uzupełniające sieć dróg powiatowych i dróg wojewódzkich i stanowiące bezpośrednią obsługę obiektów i posesji.

Ponadto w obszarze gminy występuje szereg dróg o statusie **dróg wewnętrznych**, które spełniają ważną funkcję obsługi terenów i zagospodarowania – zwłaszcza w obszarach poszczególnych miejscowości i zabudowy.

Mapa 2: Układ drogowy Rozprzy

Źródło: dane własne Gminy

[opis alternatywny: mapa części województwa łódzkiego, w tym Rozpry pokazujący układ komunikacyjny Gminy i sąsiadującego obszaru]

Sieć drogowa Rozpry jest odpowiednia do potrzeb.

Wskaźnik gęstości dróg publicznych twardych wynosi w powiecie piotrkowskim (brak danych dla gminy) 144,5 km na 10 tys. ludności, a gruntowych – 20,7. Jest to (w przypadku dróg o twardej nawierzchni) zdecydowanie więcej niż średnia dla województwa łódzkiego wynosząca jedynie 74,00 km na 10 tys. ludności.

Tabela 38: Wskaźnik gęstości dróg publicznych dla wybranych JST w latach 2015-2019

Jednostka terytorialna	Wskaźnik	Jednostka miary	Lata				
			2015	2016	2017	2018	2019
Powiat piotrkowski	drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni; na 10 tys. ludności	km	143,1	136,5	143,6	144,8	144,5
	drogi gminne i powiatowe o gruntowej nawierzchni; na 10 tys. ludności	km	20,8	21,0	20,4	20,4	20,7
Województwo łódzkie	drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni; na 10 tys. ludności	km	69,7	70,8	72,2	72,8	74,00
	drogi gminne i powiatowe o gruntowej nawierzchni; na 10 tys. ludności	km	24,5	23,0	21,6	21,2	20,5

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Dostępność komunikacyjna Rozpry jest dobra, przy czym znacznie **lepsza z perspektywy aktywności inwestycyjnej (dostępność bardzo dobra) niż poziomu życia mieszkańców (dostępność średnia)**. Stosunkowo słabo skomunikowane są niewielkie wsie Gminy (Biała Róża, Zmożna Wola, Wola Niechcicka Stara, Pieńki, Kisiele).

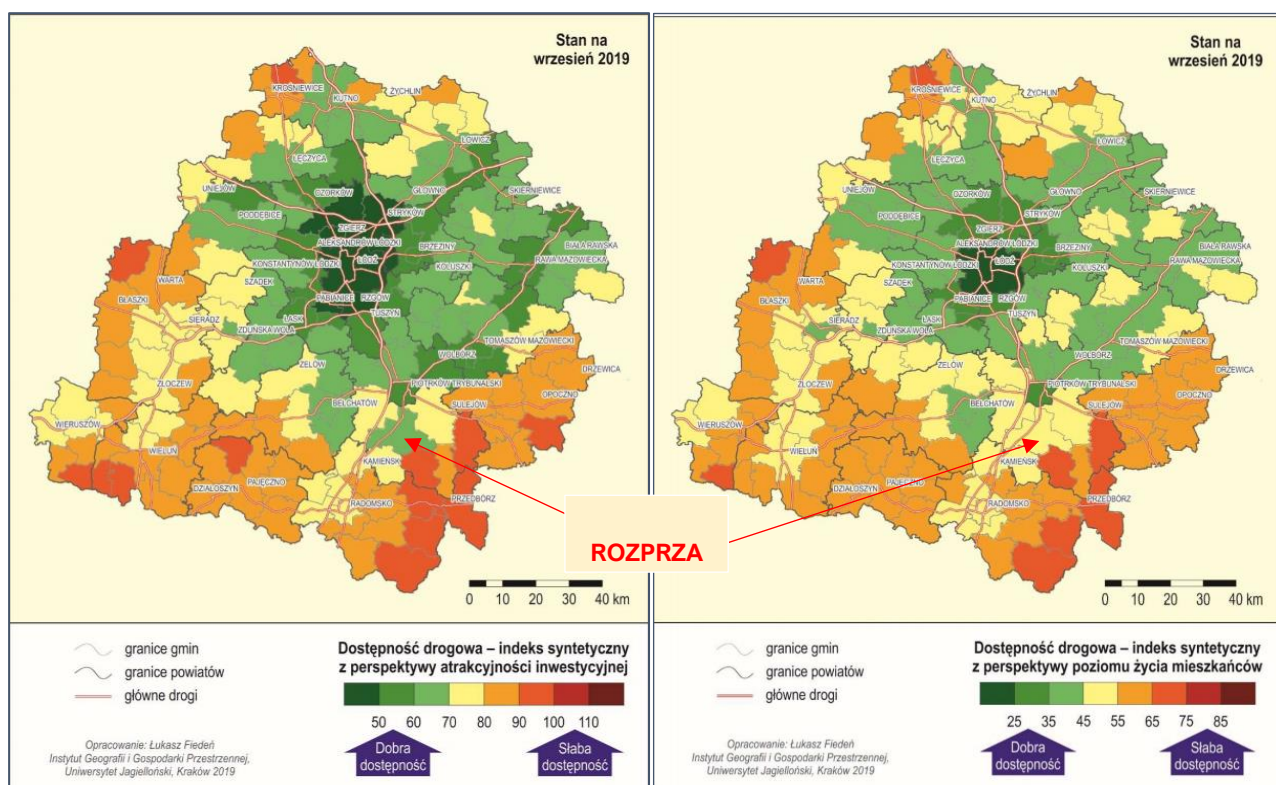
W ciągu drogi krajowej nr 1, zlokalizowanej przy zachodniej granicy Rozpry powstaje autostrada A1. Na obszarze Rozpry **nie są planowane jednak zjazdy z autostrady A1**; najbliższe znajdą się w odległości 12 km (Piotrków Trybunalski) i 15 km (Kamieńsk) od Rozpry.

Na północ od granicy Gminy przebiega **droga krajowa nr 12** (granica państwa (Niemcy) - Łęknica - Żary - Żagań - Szprotawa - Przemków - Głogów - Leszno - Gostyń - Jarocin - Pleszew - Kalisz - Sieradz - Łask - Piotrków Trybunalski - Sulejów - Opoczno - Radom - Zwoleń - Puławy - Piaski - Chełm - Dorohusk - granica państwa (Ukraina), **zwiększająca dostępność komunikacyjną gminy**.

Przez obszar gminy **przebiega magistrala kolejowa Warszawa-Śląsk**.

Dostępność drogową Rozpry prezentują poniższe mapy.

Mapa 3: Dostępność drogowa Rozprzy

Źródło: „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem”, Raport cząstkowy, komponent 3 – Relacje przestrzenne i dostępność komunikacyjna, PAN i Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Kraków, 2019

[opis alternatywny: mapa województwa łódzkiego, w tym Rozprzy pokazująca dostępność drogową gminy z perspektywy atrakcyjności inwestycyjnej (mapa po lewej stronie) oraz z perspektywy poziomu życia mieszkańców (mapa po prawej stronie)]

Obsługa komunikacyjna Gminy odbywa się poprzez trakcję autobusową i kolejową. Przez teren gminy przebiegają linie autobusowe, szczególnie drogą krajową Nr 91, zapewniając dojazd do Piotrkowa Trybunalskiego, sąsiednich gmin i połączenia z układem krajowym. Przez teren gminy przebiegają tory kolejowe (kierunek północ-południe, magistrala Warszawa-Śląsk, działają trzy przystanki/stacje kolejowe: PKP Milejów, PKP Rozprza i PKP Luciążka (w Starej Wsi), wykorzystywane głównie w transporcie pasażerskim

Zbiorowy transport autobusowy (w kierunkach w szczególności: Piotrków Trybunalski, Gmina Wola Krzysztoporska, Gmina Gorzkowice, Gmina Łęki Szlacheckie) zapewniają prywatni przewoźnicy (busy).

4.1.3. Powiązania funkcjonalne z innymi ośrodkami

Gmina Rozprza położona jest w bezpośredniej styczności z Piotrkowem Trybunalskim - rdzeniem obszaru funkcjonalnego miast subregionalnych województwa łódzkiego. Od Piotrkowa Trybunalskiego dzieli Rozprzę 15 km.

Ponadto Rozprza leży w rejonie oddziaływania **Piotrkowsko-Belchatowskiego Okręgu Przemysłowego**, obejmującego między innymi Belchatów (25 km) i Kleszczów (32 km).

Z uwagi na bezpośrednie sąsiedztwo oraz dobre powiązania komunikacyjne z miastem subregionalnym Rozprzę należy uznać za gminę położoną **w obszarze funkcjonalnym Piotrkowa Trybunalskiego, w strefie bezpośredniego oddziaływania potencjału rozwojowego tego miasta.**

Piotrków Trybunalski jako stolica powiatu piotrkowskiego i ponadlokalny ośrodek miejski **zapewnia mieszkańcom Rozprzy dostęp do usług o charakterze ponadlokalnym**, w tym związanych z: **ochroną zdrowia** (lecznictwo zamknięte, szpital powiatowy); **edukacją na poziomie ponadpodstawowym** (licea ogólnokształcące, technika, szkoły branżowe); **kulturą, sportem i rekreacją** (instytucje kultury, kino, muzeum, infrastruktura sportową); **pomocą i integracją społeczną** (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności) oraz bezpieczeństwem publicznym (powiatowe komendy policji i państwowej straży pożarnej).

Z badań mieszkańców Rozprzy wynika, że z usług kulturalno-rekreacyjnych poza gminą korzysta aż **81,2% badanych**, z usług zdrowotnych – **71%**, a z usług edukacyjno-wychowawczych (szkoły, przedszkola) – **37%**. Miejscem, do którego mieszkańcy Rozprzy wyjeżdżają po ww. usługi jest **Piotrków Trybunalski** (wywiady pogłębione).

Piotrków Trybunalski wypełnia swoje **ponadlokalne funkcje również dzięki funkcjonowaniu administracji samorządu powiatowego** (Starostwo i jego struktury organizacyjne, Powiatowy Urząd Pracy) oraz służbom administracji rządowej (urzędy skarbowe, sądy, inspekcje, agencje itp.).

Między Rozprzą i Piotrkowem Trybunalskim oprócz powiązań społecznych występują również powiązania gospodarcze. Część podmiotów gospodarczych zarejestrowanych z Rozprzy świadczy usługi na terenie Piotrkowa Trybunalskiego. Ponadto Piotrków Trybunalski stanowi **rynek pracy dla mieszkańców Gminy.**

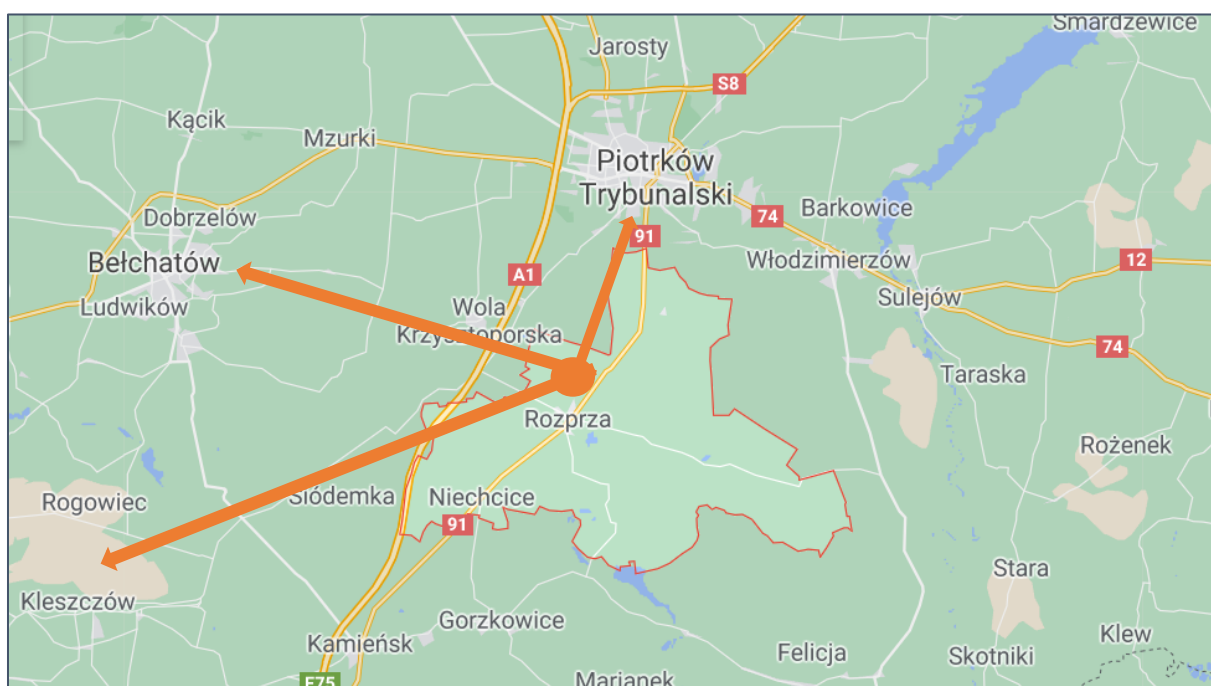
Rynkiem pracy dla mieszkańców Rozprzy są również gminy wchodzące w skład Piotrkowsko-Belchatowskiego Okręgu Przemysłowego, **w szczególności Belchatów i Kleszczów**, korzystające z zasobów siły roboczej Rozprzy.

Z badań ankietowych mieszkańców Rozprzy wynika, że dla 51% badanych **miejsce pracy** (podstawowego źródła utrzymania) **jest zlokalizowane poza gminą**. Ośrodkami, do których mieszkańcy Rozprzy wyjeżdżają do pracy są przede wszystkim: **Belchatów, Kleszczów i Piotrków Trybunalski** (wywiady pogłębione).

Z uwagi na silne oddziaływanie ośrodka miejskiego – Piotrkowa Trybunalskiego **Rozprza traci swoje pierwotne funkcje obszarów wiejskich**. Ponad połowa mieszkańców Rozprzy posiadających gospodarstwo rolne w 2019 r. podejmowało dodatkowo pracę najemną, uzyskując przychody właśnie z tego źródła. W Rozprzy zanika również przedsiębiorczość związana z przetwórstwem rolnym – od 2015 r. nie został w Rozprzy zarejestrowany żaden nowy podmiot świadczący działalność w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego.

Istniejące silne powiązania funkcjonalne Rozprzy z Piotrkowem Trybunalskim (społeczno-gospodarcze i komunikacyjne), ale również z Bełchatowem i Kleszczowem (głównie gospodarcze) skutkują m.in. kwalifikowaniem Rozprzy w strukturze osiedleńczej kraju jako gminy wiejskiej z umiarkowaną funkcją rolniczą.

Mapa 4: Kierunki przepływu osób i usług

Źródło: Mapy Google

[opis alternatywny: mapa części województwa łódzkiego, w tym Rozprzy pokazujący kierunki przepływu osób i usług]

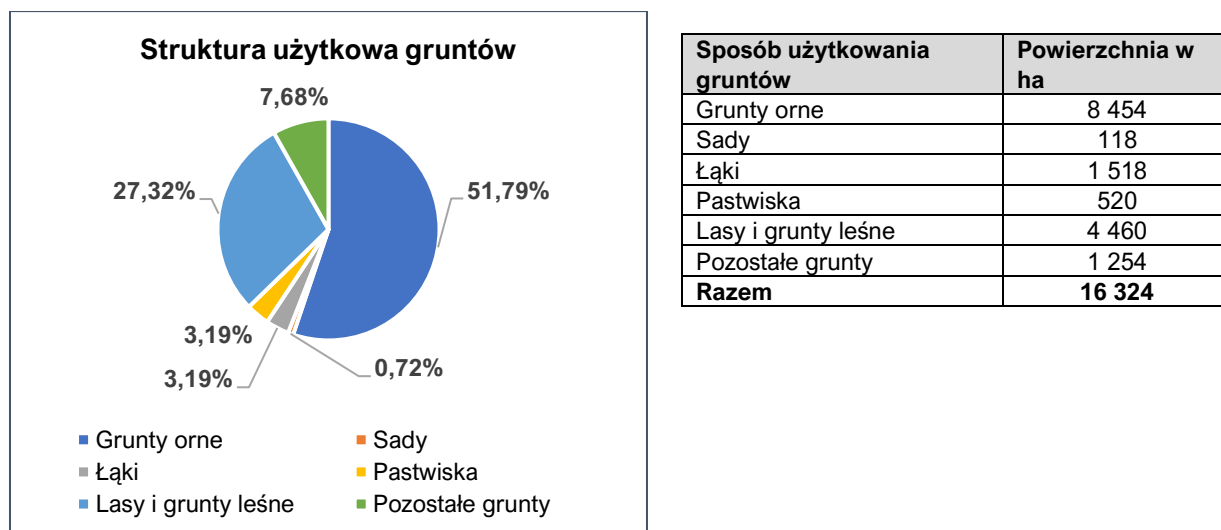
Proces zatracania funkcji obszaru wiejskiego przez Rozprzę może postępować w przyszłości w wyniku dotyczących Piotrków Trybunalski procesów suburbanizacji oraz jako skutek polepszenia dostępności komunikacyjnej Rozprzy, szczególnie w aspekcie poziomu jakości życia mieszkańców.

4.1.4. Struktura użytkowa i własnościowa terenów Rozprzy

Rozprza jest klasyfikowana w strukturze osiedleńczej kraju jako gmina wiejska o **ograniczonej funkcji rolniczej**. W strukturze użytkowej gruntów Rozprzy dominują **grunty rolne**, w tym: grunty orne (51,80 % obszaru gminy), sady, łąki i pastwiska (7,09%) a także **lasy i grunty leśne**

(27,32%). **Grunty zabudowane i zurbanizowane** zajmują jedynie **7,68 %** powierzchni Gminy (schemat poniżej).

Wykres 16: Struktura użytków rolnych w Gminie Rozprza

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Rozprza

W Rozprzy dominuje **prywatna** własność gruntów. Grunty prywatne należą do podmiotów indywidualnych oraz dwóch podmiotów zbiorowych - wspólnot gruntowych: **Wspólnoty Gruntowej Wsi Mierzyn** i **Wspólnoty Gruntowej Wsi Rajsko Duże**. Niewielka część gruntów Rozprzy stanowi **własność publiczną**: Skarbu Państwa lub Gminy (własność gminna obejmuje jedynie 2,82% powierzchni gruntów Gminy).

Struktura użytkowa gruntów komunalnych odzwierciedla model użytkowy gruntów położonych na terenie Rozprzy (tabela poniżej).

Tabela 39: Struktura użytkowa gruntów komunalnych

Sposób użytkowania gruntów komunalnych	Powierzchnia w ha
Użytki rolne	138,6367
Grunty zabudowane i zagospodarowane	46,8677
Drogi	224,0396
Nieuzytki	3,3640
Grunty leśne	20,0850
Grunty oddane w użytkowanie wieczyste	1,6817
Grunty we współdziale	1,0399
Razem:	460,6970

Źródło: dane własne Gminy Rozprza

4.1.5. Stosowanie instrumentów planowania przestrzennego w Gminie

Zagospodarowanie przestrzenne w gminie Rozprza prowadzone jest na podstawie:

- Uchwały Nr XV (13)08 Rada Gminy Rozprza z dnia 28.02.2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie działek 1584, 1589, 1592, 1594 i 1596 w Mierzynie, gmina Rozprza
- Uchwała Nr IV(22)2011 z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w miejscowości Mierzyn, gmina Rozprza obejmującego działki nr ewid. 910, 911 oraz fragment działek nr ewid. 878 i 841
- Uchwały Rady Gminy Nr XXVII/65/13 dnia 5 listopada 2013 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rozprza, zmienionej uchwałą Rady Gminy Nr XXIII/35/2017 z dnia 17 maja 2017 r
- Uchwały Nr III/16/2014 Rady Gminy Rozprza z dnia 30.12.2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla nieruchomości stanowiących rolniczą oczyszczalnię ścieków w Niechcicach oraz terenów przyległych.

Miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objętych jest jedynie **30 ha**, co stanowi **1,90 % powierzchni**.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w gminie Rozprza obejmują tereny:

a) **Łódzkiej Specjalnej Sfery Ekonomicznej, Podosfery Rozprza**

Podstrefa obejmuje obszar **230 ha** (z możliwością powiększenia o dodatkowe **63,5 ha**), przeznaczony pod zabudowę przemysłową, produkcyjną, przetwórstwa lub magazynów. Podosfera wyposażona jest w przyłącze elektryczne, prowadzą do niej asfaltowe drogi dojazdowe. Podosferę od zjazdu z autostrady A1 dzieli odległość 9 km, a od bocznicy kolejowej w Rozprzy – 11 km.

b) **powierzchniowej eksploatacji kruszywa naturalnego, tereny przewidywane do takiej eksploatacji** i tereny przyległe w **Mierzynie**

c) stanowiące **rolniczą oczyszczalnię ścieków** i tereny przyległe w **Niechcicach**.

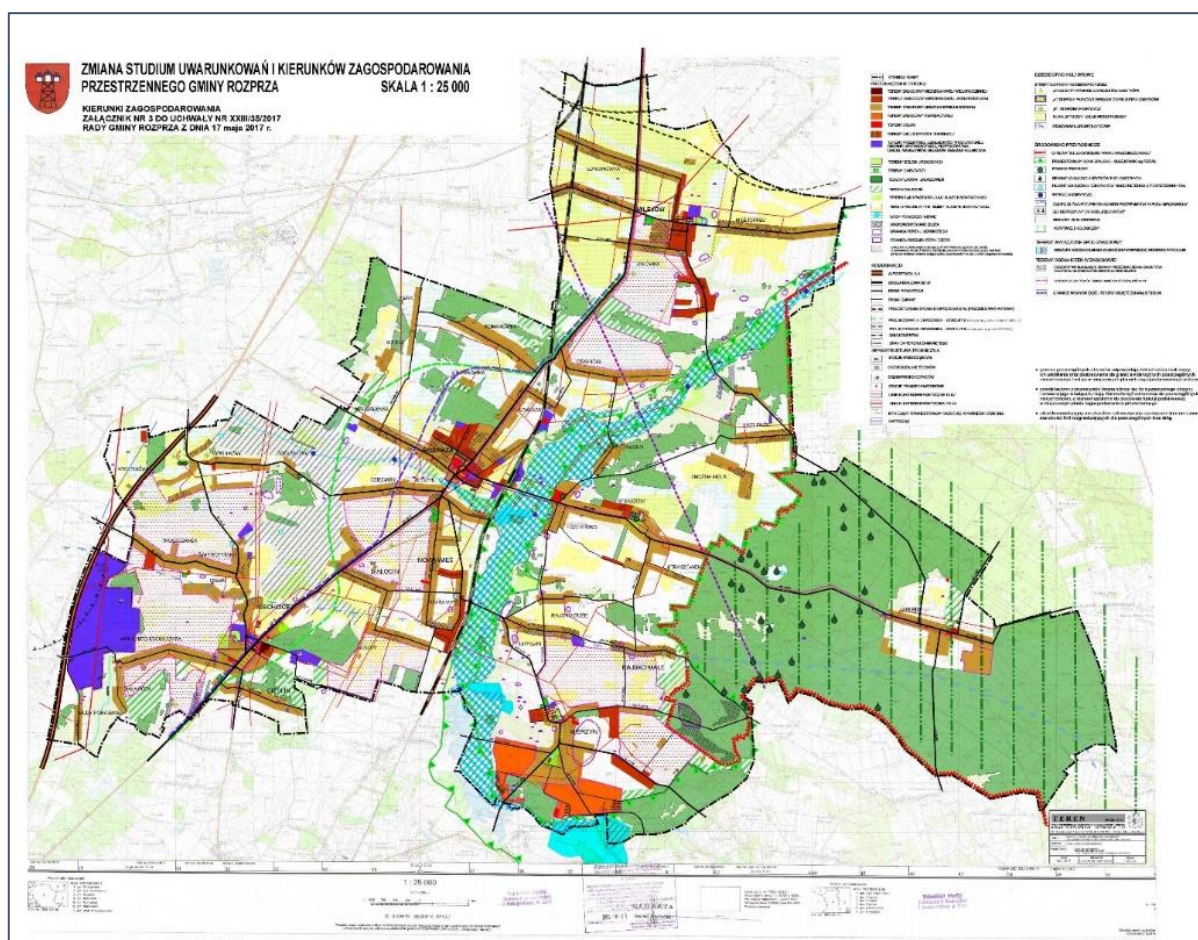
Pozostałe tereny w Gminie nie są objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Zmiana zagospodarowania takich terenów polegająca w szczególności na budowie obiektu budowlanego lub wykonaniu innych robót budowlanych wymaga ustalenia warunków zabudowy terenu w drodze decyzji administracyjnej.

W okresie 2017-2019 Gmina Rozprza wydała **445 decyzji o warunkach zabudowy terenu**. W tym samym czasie Starostwo Powiatowe w Piotrkowie Trybunalskim wydało – w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy terenu - 247 decyzji o pozwoleniu na budowę budynków na terenie gminy Rozprza (80 decyzji w 2017 r., 85 – w 2018 r. i 82 w 2019 r.).

Kierunki zagospodarowania przestrzennego Rozprzy prezentuje mapa poniżej, a informacje o decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu – poniższa tabela.

Mapa 5: Mapa kierunków zagospodarowania przestrzennego w gminie Rozprza

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rozprza

Tabela 40: Decyzje o warunkach zabudowy terenu w latach 2017-2019

Lp.	Nazwa	2017	2018	2019	Razem
1	Bagno	1	-	-	1
2	Biała Róża	-	-	-	0
3	Białocin	2	3	2	7
4	Bryszki	4	5	-	9
5	Budy Porajskie	-	1	-	1
6	Cekanów	3	3	3	9
7	Gieski	1	1	2	4
8	Ignaców	11	10	11	32
9	Janówka	3	4	4	11
10	Kisiele	1	-	4	5
11	Kęszyn-Dzięciary	-	4	4	8
12	Longinówka	24	12	12	48
13	Lubień	7	6	2	15
14	Łazy Duże	3	-	4	7

Lp.	Nazwa	2017	2018	2019	Razem
15	Łochyńsko	6	4	2	12
16	Magdalenka	3	2	1	6
17	Mierzyn	9	1	8	18
18	Milejowiec	8	4	3	15
19	Milejów	7	6	7	20
20	Niehcice	12	3	6	21
21	Pieńki	2	-	4	6
22	Rajsko Duże	1	2	1	4
23	Rajsko Małe	1	4	-	5
24	Romanówka	3	1	3	7
25	Rozprza	24	15	21	60
26	Stara Wieś	21	17	13	51
27	Kol. Stefanówka	-	-	2	2
28	Straszów	8	5	2	15
29	Świerczyńsko	1	2	-	3
30	Truszczanek	1	2	3	6
31	Wola Niehcicka Stara	6	5	5	16
32	Wroników	3	7	6	16
33	Zmożna Wola	1	3	1	5
	Razem	177	132	136	445

Źródło: Dane własne Gminy Rozprza

4.2. Infrastruktura techniczna Gminy

4.2.1. Infrastruktura i gospodarka wodno-ściekowa

Rozprza posiada **dobrze rozwinięty system zbiorowego zaopatrzenia w wodę**. Gmina jest prawie **w 100% zwodociągowana**; dostęp do sieci wodociągowej mają wszystkie miejscowości w gminie. Na terenie gminy znajdują się **4 ujęcia poboru wody i stacje wodociągowe** w miejscowościach: Białocin, Milejów, Mierzyn, Lubień.

Czynna sieć wodociągowa na terenie Rozprzy wynosiła w 2019 r. **169,2 km**. W 2019 r. z wodociągów korzystały 12 202 osoby, co stanowi **99,2% ludności Gminy**. **Aż 95,1% budynków mieszkalnych** w gminie (3642) podłączonych było do sieci wodociągowej.

Długość sieci wodociągowej, liczba przyłączonych do sieci wodociągowej budynków oraz liczba przyłączy do sieci w okresie 2015-2019 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 41: Sieć wodociągowa w Gminie Rozprza w latach 2015-2019

Wskaźnik	Jednostka miary	Lata				
		2015	2016	2017	2018	2019
Długość sieci wodociągowej	km	168,5	168,9	168,9	169,2	169,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	3 473	3 508	3 530	3 580	3 642
Liczba podłączonych do sieci budynków mieszkalnych w budynkach mieszkalnych ogółem	%	95,4	94,8	93,8	94,5	95,1

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Rozprza posiada komunalny system odprowadzania i unieszkodliwiania nieczystości płynnych, obejmujący m.in. **kanalizację sanitarną**. Łączna długość sieci kanalizacyjnej w Rozprzy wynosi **14,4 km**. Zorganizowanymi systemami kanalizacyjnymi objęte są miejscowości: Rozprza, Magdalena, Milejów i Niechcice. Do sieci przyłączonych jest jedynie 14% budynków na terenie Rozprzy (wartość ta pozostaje na stałym poziomie od 2015 r.).

W gminie występuje więc duża dysproporcja między rozwojem systemu wodociągowego a rozwojem systemu odprowadzenia ścieków.

Możliwość korzystania ze zbiorczej kanalizacji sanitarnej ma jedynie **22,9%** mieszkańców Rozprzy (w 2019 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 2 810 mieszkańców). Pozostali mieszkańcy gromadzą ścieki w szczelnych zbiornikach (szamba). Liczba szczelnych zbiorników na ścieki rośnie od 2015 r., podobnie jak i liczba przydomowych oczyszczalni ścieków (**co świadczy o wzroście świadomości ekologicznej mieszkańców**).

Tabela 42: Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie w latach 2015-2019

Wskaźnik	Jednostka miary	Lata				
		2015	2016	2017	2018	2019
Zbiorniki bezodpływowe	szt	1712	1747	1782	1800	1848
Oczyszczalnie przydomowe	szt	250	296	325	355	391

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

W Rozprzy działają **4 oczyszczalnie ścieków**. Nieczystości z terenu Rozprzy i Magdaleny odbiera **komunalna, biologiczna oczyszczalnia ścieków w Rozprzy**, rozbudowana w 2009 roku. W 2019 r. korzystało z niej **23% mieszkańców** gminy (2838 osób).

W Gminie **zlokalizowane są także trzy mniejsze komunalne oczyszczalnie ścieków**: w Milejowie (obsługująca tylko tę miejscowość), w Niechcicach (obsługuje Niechcice i może przyjmować ścieki dowożone) i Straszowie (obsługuje tylko Szkołę Podstawową w Straszowie). W gminie funkcjonują **2 stacje zlewne dla ścieków dowożonych**.

60,39% negatywnie ocenia **stan i funkcjonowanie sieci wodociągowej i kanalizacji**. Przeciwnego zdania jest **18,81%** mieszkańców Gminy, biorących udział w badaniu.

Zdjęcie: budowa kanalizacji w m. Rozprza

4.2.2. Infrastruktura i gospodarka odpadami

Głównym producentem odpadów na terenie Gminy Rozprza są gospodarstwa domowe (w 2019 r. na terenie Rozprzy zebrano 799,9 ton odpadów, w tym 691 ton odpadów z gospodarstw domowych -86% wszystkich odpadów). Działające na terenie Gminy firmy i instytucje są producentem stosunkowo niewielkiej ilości odpadów.

Od 2016 r. w Rozprzy funkcjonuje **1 punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych**. PSZOK przyjmuje wyłącznie odpady segregowane od właścicieli nieruchomości położonych w Rozprzy; nie przyjmuje odpadów zmieszanych oraz odpadów powstałych w wyniku prowadzenia działalności gospodarczej.

Odpady z gminy trafiają do dwóch składowisk odpadów:

- **odpady niesegregowane** trafiają na składowisko odpadów komunalnych w Radomsku znajdujące się na terenie gminy Radomsko w powiecie radomszczańskim
- **odpady segregowane** trafiają do sortowni znajdującej się na terenie Firmy „JUKO” w Piotrkowie Trybunalskim a następnie do recyklingu.

Odpady z gminy trafiają do składowisk odpadów za pośrednictwem firm zajmujących się zbiórką odpadów. Wykaz firm współpracujących z Gminą w ww. zakresie w 2019 r. prezentuje tabela poniżej.

Tabela 43: Wykaz firm współpracujących z Rozprzą w zakresie odbioru odpadów w 2019 r.

Lp.	Nazwa odpadu	Nazwa firmy	Adres firmy
1	Opakowania z papieru i tektury	Eko-Mar Marek Sońta	Rokiciny
		JUKO Sp. z o.o.	Piotrków Trybunalski
		PHU Grzegorz Wojtala	Radomsko, Filia Wola Krzysztoporska
2	Opakowania z tworzyw sztucznych	PGK Sp. z o.o.	Płoszów
		Energo Recykling Jakub Jarzecki	Wola Krzysztoporska
		JUKO Sp. z o.o.	Piotrków Trybunalski
		PHU Grzegorz Wojtala	Radomsko, Filia Wola Krzysztoporska
		Eko Region	Bełchatów
3	Opakowania ze szkła	JUKO Sp. z o.o.	Piotrków Trybunalski
		PGK Sp. z o.o.	Płoszów
4	Zużyte opony	PGK Sp. z o.o.	Płoszów
		TOP GUM	Tomaszów Mazowiecki
5	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	MB Recykling Sp. z o.o.	ul. Wrzosowa 60 -065 Micigózd
6	Urządzenia zawierające freony	MB Recykling Sp. z o.o.	ul. Czarnowska 56, 26-065 Piekoszów
7	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające niebezpieczne składniki	MB Recykling Sp. z o.o.	Piekoszów
8	Inne zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	MB Recykling Sp. z o.o.	Piekoszów
9	Inne odpady nieulegające biodegradacji	PGK Sp. z o.o.	Płoszów
10	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	PGK Sp. z o.o.	Płoszów
11	Odpady wielkogabarytowe	PGK Sp. z o.o.	Płoszów
		Eko Centrum	Radomsko

Źródło: dane własne gminy Rozprza

50,49% badanych mieszkańców negatywnie ocenia **stan czystości i porządku oraz gospodarowanie odpadami w gminie** Przeciwnego zdania jest **26,73%** mieszkańców Gminy, biorących udział w badaniu.

4.2.3. Infrastruktura gazowa i elektroenergetyczna

Energia elektryczna dostarczana jest mieszkańcom gminy Rozprza magistralnymi napowietrznymi liniami 15 kV, wyprowadzonymi ze stacji 110/15 kV:

- Piotrków Wschód – zlokalizowanej przy ulicy Działkowej w Piotrkowie Trybunalskim,
- Gorzkowice - zlokalizowanej przy ulicy Przemysłowej w Gorzkowicach.

Przez teren gminy przebiega także napowietrzna linia 110 kV „Piotrków Wschód – Piaski”.

Istniejący system zasilania Gminy Rozprza liniami 15 kV zapewnia zaopatrzenie w energię elektryczną mieszkańcom zarówno obecnie, jak i w przyszłości (linie dają możliwość przesyłu energii odpowiadającej zwiększonemu zapotrzebowaniu na energię elektryczną).

Energię elektryczną gmina nabywa we współpracy m.in. z powiatem piotrkowskim (wspólny przetarg).

Przez tereny gminy Rozprza przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 350 MOP 3,2 MPa relacji Piotrków Trybunalski – rz. Warta oraz nieczynnny gazociąg DN 350. Na obszarze Gminy **brak jest jednak sieci gazowej**. Mieszkańcy zaopatrują się w gaz indywidualnie poprzez zakup i wymianę butli gazowych zawierających propan-butan (LPG).

Na terenie gminy **nie występują scentralizowane źródła ciepła**. Zaopatrzenie w ciepło realizowane jest przez mieszkańców indywidualnie, poprzez domowe piece i systemy grzewcze opalanych w większości paliwami tradycyjnymi. Zakłady użyteczności publicznej ogrzewane są z kotłowni własnych olejowych bądź węglowych. **Systemy ciepłownicze są źródłem zanieczyszczeń powietrza, tzw. niskiej emisji, która bywa szczególnie uciążliwa w przypadku spalania odpadów.**

4.2.4. Infrastruktura telekomunikacyjna i internet

W Gminie Rozprza istnieje rozbudowana sieć telefonii stacjonarnej i komórkowej: linia światłowodowa przebiegająca wzdłuż drogi Piotrków – Kamieński, linia kablowa w rejonie Janówki i Milejowic przebiegająca na kierunku wschód – zachód, dwa maszty telefonii komórkowej (różnych operatorów) w Rozprzy oraz jeden w Lubieniu. Ponadto przez teren gminy przebiega pas radiolinii relacji Majków – Radomsko.

Mieszkańcy gminy Rozprza **mają możliwość podłączenia się do sieci internetowej**. Większość mieszkańców ma dostęp do Internetu stacjonarnego. Pozostali mieszkańcy mają dostęp do Internetu mobilnego.

45,54% badanych mieszkańców jest niezadowolony ze stopnia dostępności do Internetu. Przeciwnego zdania jest **36,63%** mieszkańców Gminy, biorących udział w badaniu.

4.2.5. Infrastruktura drogowa

Infrastrukturę drogową w Rozprzy tworzą:

- a) **drogi krajowe:** Nr 1, Nr 91
- b) **drogi powiatowe:** 1514E, 1515E, 1516E, 1519E, 1520E, 1521E, 1525E Relacji Białą-Łęczno – o nawierzchni utwardzonej o długości **59,2 km**, w tym o nawierzchni twardej ulepszonej **56,7 km**
- c) **drogi gminne** o nawierzchni utwardzonej o łącznej długości **76,5 km**, w tym o nawierzchni twardej ulepszonej **56,2 km**

Ponadto w obszarze gminy występuje szereg dróg o statusie dróg wewnętrznych, które spełniają ważną funkcję obsługi terenów i zagospodarowania. **Jakość techniczna wielu dróg jest niewystarczająca**. Niektóre drogi gminne wymagają **remontów i napraw**, część dróg lokalnych jest **nietwardzona**. W wielu miejscach brakuje chodników.

W gminie nie ma ścieżek rowerowych.

Jakość i stan dróg lokalnych została oceniona przez mieszkańców Gminy jako niewystarczająca (**74,25%**). Aż **54,45%** uważa, że **stan dróg (i chodników) jest zły lub bardzo zły**, według **19,80% mieszkańców** plasuje się on na **średnim poziomie**.

4.3. Uwarunkowania środowiskowe Rozprza

4.3.1. Sieć hydrograficzna. Gleby

Główna sieć hydrograficzna gminy oparta jest o rzekę Luciąża (dopływ Pilicy) i jej dopływ - Bogdanówkę. Na terenie gminy występują również rzeki Rajska, Jeziorka.

Ważnym elementem sieci hydrograficznej jest **zbiornik Cieszanowice** (powstały na rzece Luciąży), oddany do użytku w roku 1998 r. Zbiornik położony jest na terenach trzech gmin: Gorzkowice, Łęki Szlacheckie i Rozprza (przy południowej granicy). Ma 217,0 ha powierzchni, 7,34 mln m³ pojemności całkowitej i 6,38 mln m³ pojemności użytkowej oraz maksymalnie 12 m głębokości. Zbiornik stanowi **zasób wód wykorzystywanych do nawadniania terenów rolniczych, jest elementem ochrony przeciwpowodziowej, pełni funkcję retencyjną oraz rekreacyjną**. Jest również zbiornikiem zasilającym Małą Elektrownię Wodną o mocy 45 kW. W sąsiedztwie zbiornika, w pobliżu miejscowości Mierzyn i Wilkoszewice znajduje się **kilka kompleksów stawów rybnych**. Na terenie gminy Rozprza występuje **15 zbiorników retencyjnych** znajdujących się w dorzeczu rzeki Wisły i zlewni rzeki.

Tereny wokół zalewu są niezagospodarowane (brak infrastruktury). Zalew otaczają głównie grunty prywatne.

W Rozprzy występują gleby średniej jakości: piaszczyste, piaszczysto-gliniaste i gliniaste (gleby bielcowe, rdzawe, brunatne i płowe). Znaczna część gleb przeznaczona jest pod **grunty orne**.

Na terenie Rozprzy występują złoża (Złoże „Mierzyn”, Złoże „Łazy Duże” - rekultywacja decyzją z dnia 2.09.2019, Złoże „Łazy Duże I”, Złoże „Wola Niechcicka Stara I”, Złoże „Wola Niechcicka Stara II”) surowców mineralnych w postaci kruszyw naturalnych (piaski kwarcowe, pospółki).

4.3.2. Tereny zielone i formy ochrony przyrody

Tereny zielone w Rozprzy obejmują głównie grunty leśne, zajmujące aż **27,32 % powierzchni Gminy**. Dominującymi siedliskami w terenach leśnych są **bory sosnowe**. Lasy w Rozprzy zaliczone zostały do lasów ochronnych. Podstawowe kompleksy terenów leśnych stanowią zasadniczy komponent obecnych terenów chronionych i założenia docelowego w formie Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Na terenie gminy istnieją **formy ochrony przyrody w postaci:**

- a) Otuliny Sulejowskiego Parku Krajobrazowego – 36 411 ha
- b) Użytków ekologicznych – łącznie 34,27 ha
- c) Pomników przyrody – 7 pomników przyrody

Przez gminę Rozprza biegnie również korytarz ekologiczny „Mazowsze- Polesie- południe”.
Istnienie na terenie gmin form ochrony przyrody wpływa na ograniczenia w ruchu budowlanym, w szczególności mieszkaniowym.

Stan i jakość środowiska naturalnego, w tym dostępność terenów zielonych, zbiorników wodnych, czyste powietrze, spokój i cisza są uważane przez mieszkańców Rozprzy za podstawowe czynniki wpływające pozytywnie na jakość życia w Gminie.

Jednocześnie **57,42%** mieszkańców oceniło **stan środowiska naturalnego** jako **średni, dobry lub bardzo dobry**.

4.4. Podsumowanie

Analiza danych statystycznych, uzupełnionych wywiadami z lokalnymi liderami oraz badaniami mieszkańców wykazała:

- ✚ Dobłą dostępność komunikacyjną Gminy – bliskość drogi krajowej nr 1 i autostrady
- ✚ Niewystarczająco rozwiniętą sieć dróg gminnych
- ✚ Niską jakość dróg gminnych
- ✚ Dobrze rozwiniętą sieć wodociągowa, elektryczną i telekomunikacyjną
- ✚ Słabe uzbrojenie gminy w infrastrukturę kanalizacyjną, brak sieci gazowej
- ✚ Niewielkie pokrycie terenu gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- ✚ Dużą powierzchnia terenów zielonych
- ✚ Niewielkie obszary objęte formami ochrony przyrody
- ✚ Niezagrożone środowisko przyrodnicze
- ✚ Dobłą jakość powietrza
- ✚ Niską świadomość ekologiczną mieszkańców
- ✚ Niekontrolowane odprowadzanie ścieków i odpadów stałych